

19 AUGUSTUS 2020

VAN FATMA TOT LARA

EEN KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR
MOTIEVEN BIJ DE VOORNAAMGEVING DOOR
OUDERS MET EEN TURKSE
MIGRATIEACHTERGROND IN NEDERLAND

Lindi Boeije
Masterscriptie

MA Meertaligheid en Taalverwerving
Universiteit Utrecht

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Opleiding

MA Meertaligheid en Taalverwerving

Studente

Lindi Boeije

5983118

Scriptiebegeleider

Dr. Gerrit Bloothoof

Eerste lezer

Dr. Margot van den Berg

Tweede lezer

Dr. Sterre Leufkens

Datum

19 augustus 2020

Aantal woorden

Totaal: 20.779 woorden

Kerntekst: 18.619 woorden

Abstract

Ouders kiezen voor hun pasgeboren kind vaak een voornaam die ze mooi of leuk vinden. Voor ouders met een migratieachtergrond geldt dat zij voor hun kind(eren) niet alleen voornamen kiezen die in Nederland populair zijn, maar ook voornamen die in het herkomstland populair zijn. In deze scriptie is onderzocht welke motieven bij ouders met een Turkse migratieachtergrond ten grondslag liggen aan de keuze voor een voornaam voor hun kind. Door middel van een kwalitatief onderzoek in de vorm van 24 semi-gestructureerde interviews met personen met een Turkse migratieachtergrond zijn deze motieven in beeld gebracht. De resultaten laten zien dat de motieven van ouders met een Turkse migratieachtergrond veelal overeenkomen met de motieven van ouders zonder migratieachtergrond. Wel blijkt dat de participanten, ongeacht de immigratiegeneratie waartoe zij behoren, een sterke voorkeur voor Turkse voornamen hebben. Het behoud en doorgeven van de Turkse identiteit en het belang van de betekenis van de voornaam in het Turks lijken hiervoor de voornaamste redenen te zijn. Daarbij wordt wel rekening gehouden met de schrijfwijze (minder diakrieten). Waar ouders die behoren tot de jongste, derde generatie iets meer open staan voor een Nederlandse en/of westerse naam, kiezen vooral ouders met een gemengd huwelijk aanmerkelijk vaker voor een Nederlandse en/of westers klinkende voornaam of een dubbele Turkse en Nederlandse voornaam om uitdrukking te geven aan de biculturele identiteit van hun kind. De invloed van de Turkse cultuur lijkt bij latere generaties af te nemen. De langzaam afzwakkende voorkeur van traditionele Turkse voornamen en de licht toenemende voorkeur voor westerse voornamen hangt niet alleen samen met de biculturaliteit van de kinderen, maar ook met de wereldwijde toenemende mate van individualisering. De invloed van de (groot)ouders bij de naamkeuze zwakt bij elke latere generatie af, wat leidt tot minder vernoemingen naar (groot)ouders. Ook lijken ouders met een Turkse migratieachtergrond bewust en onbewust rekening te houden met de gevolgen die het dragen van een Turkse voornaam in de Nederlandse samenleving met zich meebrengt.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Theoretisch kader	7
2.1. Naamgeving en identiteit	7
2.2. Acculturatie	8
2.3. Invloed op naamgeving	9
2.3.1. Geslacht	9
2.3.2. Generatie	10
2.3.3. Interculturele contacten en gemengde huwelijken	11
2.3.4. Culturele factoren	12
2.4. Motivatie	14
2.4.1. Motivatie voor etnische naamgeving	15
2.4.2. Motivatie voor niet-etnische naamgeving	15
2.4.3. Pragmatische motivatie	16
3. Onderzoekopzet	18
3.1. Kwantitatieve gegevens	18
3.2. Onderzoeksvraag	18
3.3. Methode	19
3.4. Participanten	21
4. Resultaten	23
4.1. Wie is er betrokken bij de naamgeving?	23
4.1.1. Ouders: wie beslist?	23
4.1.2. Beïnvloeding door omgeving	25
4.2. Motivatie om een Turkse naam te geven	31
4.2.1. Het omarmen en behouden van de Turkse cultuur	31
4.2.2. Verbinden met de Turkse cultuur	34
4.3. Motivatie om een Nederlandse naam te geven	36

4.4.	Etnische naamgeving problematisch?	38
4.4.1.	Spelling en uitspraak.....	38
4.4.2.	Associaties.....	39
4.4.3.	Plagen, pesten en discriminatie	40
4.5.	Pragmatische overwegingen.....	41
4.5.1.	Passende naam.....	41
4.5.2.	Match met andere namen	41
5.	Discussie.....	42
6.	Conclusie	48
	Literatuur.....	50
	Bijlage 1: Vragenlijst.....	53
	Bijlage 2: Codeboom transcripten	55

1. Inleiding

Voor aanstaande ouders is het kiezen van een voornaam voor hun toekomstige zoon of dochter vaak een leuk, maar ook lastig proces. De naamgeving van een kind is zeer persoonlijk. Ouders kunnen, al dan niet bewust, uitdrukking geven aan hun ideeën over tradities, familiebanden, etnische achtergrond, religieuze overtuiging, esthetische voorkeuren en andere culturele aspecten (Gerritzen, 2002: 119). Waar ouders met een Nederlandse achtergrond voornamelijk rekening houden met factoren als vernoeming naar familieleden of hoe leuk en mooi de naam klinkt (Gerritzen, 1997), spelen voor ouders met een migratieachtergrond vaak nog andere factoren die samenhangen met twee verschillende culturen en/of talen een rol. Het is de vraag of, en in hoeverre dergelijke invloeden van de eerdere overheid, religie of familie en de kennis van twee talen en culturen het naamgevingsproces bij ouders met een migratieachtergrond beïnvloeden.

In Nederland vormen Nederlanders met een Turkse migratieachtergrond op 1 juni 2020 met 418.574 personen de grootste migrantengroep in Nederland (CBS, juli 2020). Van deze personen is 52,7 % in Nederland geboren, de zogenaamde tweede generatie (CBS, juli 2020). Kwantitatief onderzoek naar naamgeving door personen met een Turkse migratieachtergrond geeft een divers beeld van de naamgeving onder de Turkse migrantengemeenschap in Nederland: ouders met een Turkse migratieachtergrond blijven een sterke voorkeur houden voor Turkse namen, al lijkt de derde generatie steeds vaker voor een Europese naam te kiezen (Boeije, 2020). Ook ouders met een gemengd huwelijk kiezen veel vaker voor een Europese naam dan ouders die beide een Turkse migratieachtergrond hebben. In de literatuur is echter nog maar weinig onderzoek gedaan naar de motieven die ten grondslag liggen aan het wel of niet geven van een etnische naam. Om de naamgeving door personen met een Turkse migratieachtergrond volledig te begrijpen, wordt in deze scriptie onderzocht welke motieven ten grondslag liggen aan de naamgeving. Door middel van semigestructureerde interviews met ouders met een Turkse migratieachtergrond uit verschillende generaties, zowel met als zonder gemengd huwelijk, zal geprobeerd worden een antwoord te vinden op deze vraag.

Allereerst zal er in het theoretisch kader in worden gegaan op naamgeving en de samenhang met identiteit, acculturatie en worden verschillende factoren die invloed kunnen hebben op de naamgeving besproken. Daarnaast wordt verder ingegaan op verschillende beweegredenen die voor ouders met een migratieachtergrond een rol spelen. Daarna volgen in het derde hoofdstuk de onderzoeksvragen en hypotheses. De onderzoeksmethode zal vervolgens in het vierde hoofdstuk worden toegelicht. In hoofdstuk 5 volgt een uiteenzetting van de resultaten, die daaropvolgend in de discussie in hoofdstuk 6 zullen worden besproken.

Tenslotte volgt de conclusie waarin een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag en de belangrijkste resultaten zullen worden samengevat.

2. Theoretisch kader

2.1. Naamgeving en identiteit

Bij de geboorte krijgt elk kind een voor- en achternaam. De achternaam, ook wel de familienaam genoemd, is een wettelijk vastgelegde naam die het kind bij zijn geboorte erft van zijn vader of moeder en die uitdrukt dat hij of zij tot een bepaalde familie behoort. In de westerse cultuur wordt de achternaam vaak van vader op kind doorgegeven, van generatie op generatie. De combinatie van de voor- en achternaam dienen samen als identiteitskenmerk voor zowel het kind als de personen waarmee hij of zij contact heeft (Gerhards & Hans, 2009: 1102). Zo kan men bijvoorbeeld in veel gevallen aan de hand van de voornaam het geslacht of zelfs etniciteit van de persoon inschatten. De keuze voor een bepaalde voornaam kan zelfs verplicht worden; zo kende Duitsland tot 2008 zelfs een wettelijke verplichting om het kind een herkenbaar mannelijke of vrouwelijke naam te geven (BVerfG, december 2018). Maar ook zonder de aanwezigheid van wettelijke verplichtingen kunnen we zonder de persoon in levenden lijve gezien te hebben, vaak onbewust of op basis van eerder contact met personen met dezelfde naam inschatten dat we bij Lisa of Maria te maken hebben met iemand van het vrouwelijk geslacht, terwijl we bij namen als Mehmet of Fatima de inschatting maken dat we te maken hebben met iemand met een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse.

Een naam kan een indicator zijn van lidmaatschap van een bepaalde etnische groep. Onder een etnische groep wordt een gemeenschap of populatie verstaan die bestaat uit mensen met een gemeenschappelijke culturele achtergrond of afkomst. Migranten zijn over het algemeen bicultureel; dat wil zeggen dat zij naast de cultuur van hun herkomst-/geboorteland ook een tweede cultuur adopteren. Veel migranten zijn niet vanaf hun geboorte al bicultureel; door de migratie naar een ander land met een andere cultuur, worden zij ondergedompeld in een nieuwe, andere cultuur. Kinderen van migranten zijn vaak wel vanaf hun geboorte bicultureel; zij krijgen door hun ouders veelal de cultuur uit het herkomstland van de ouders mee, maar groeien op in de cultuur die voor hun ouders nieuw was. De naamkeuze door migranten en hun nakomelingen is daarom zeer interessant. Ouders met een migratieachtergrond kunnen een voornaam van een kind kiezen die gebruikelijk is in het herkomst-/geboorteland, of voor een naam die veel voorkomt in het land waar naartoe ze geëmigreerd zijn. De voornaam kan dan iets zeggen over de mate van integratie van de ouders in de samenleving en van maatschappelijke veranderingen.

Daarnaast beargumenteren Sue en Telles (2007) dat voornamen bijzonder goede indicatoren voor acculturatieprocessen zijn, omdat de naamgeving een belangrijke etnische keuze vertegenwoordigt, waarvoor geen grote investering van de ouders nodig is. Iedereen

krijgt een voornaam die bij de geboorte wordt geregistreerd. Dit kan een etnische naam zijn, maar ook een niet-etnische naam. Leden van etnische groepen die al in grote mate geassimileerd zijn, zijn nog steeds vrij om een naam te kiezen uit de cultuur van hun herkomstland, ook al spreken ze de taal zelf niet meer of zijn ze de culturele kennis van hun etnische (voor)ouders verloren. Volgens Sue & Telles (2007: 1387) kan naamgeving dus een culturele of etnische oriëntatie bevatten die onafhankelijk is van ander traditioneel etnisch gedrag.

2.2. Acculturatie

In deze thesis wordt acculturatie gedefinieerd als individuele veranderingen op het vlak van attitude, normen en waarden, gedrag en culturele identiteit als gevolg van intercultureel contact (Becker, 2009: 203). Een van de meest gebruikte strategieën om de mate van acculturatie te bepalen is de strategie van Berry (1997). Deze zijn enerzijds gericht op de vraag hoeveel waarde een migrant hecht aan zijn etnische identiteit en de karakteristieke kenmerken van die etniciteit. Aan de andere kant wordt ook gekeken naar hoeveel waarde de migrant hecht aan het uitmaken van de grotere gemeenschap. Een combinatie van de antwoorden op deze vragen leidt tot vier mogelijke vormen van acculturatie (zie Tabel 1). Allereerst kan het leiden tot *integratie*: de migrant voelt zich verbonden met zowel de etnische gemeenschap als met de ontvangende gemeenschap. Een tweede mogelijke vorm is *assimilatie*: de migrant voelt zich verbonden met de ontvangende gemeenschap, maar niet of in mindere mate met de etnische gemeenschap. Een derde mogelijke vorm van acculturatie is volgens Berry (1997) *segregatie*: de migrant voelt zich verbonden met de etnische gemeenschap, maar niet met de ontvangende gemeenschap. Tenslotte is ook *marginalisatie* mogelijk, waarbij de migrant zich noch met de etnische gemeenschap, noch met de ontvangende gemeenschap verbonden voelt. Dit model is toepasbaar op verschillende domeinen, maar is in het kader van dit onderzoek vooral interessant vanuit emotioneel perspectief.

Tabel 1. De acculturatiestrategieën van Berry en hun toepassing op naamkunde (in Becker, 2009: 204)

		Verbonden met de ontvangende gemeenschap? / Is de voornaam gebruikelijk in het ontvangende land?	
		Nee	Ja
Verbonden met de etnische gemeenschap? / Is de voornaam gebruikelijk in het herkomstland?	Nee	<i>Marginalisatie/</i> Ongebruikelijke naam	<i>Assimilatie/</i> Gebruikelijke naam in het ontvangende land
	Ja	<i>Segregatie/</i> Gebruikelijke naam in het herkomstland (etnische naam)	<i>Integratie/</i> Naam komt in beide culturen voor

De acculturatiestrategieën van Berry (1997) zijn door Becker (2009) toegepast op de naamgeving door migranten en kinderen van migranten. Ouders met een migratieachtergrond die voor hun kind een naam kiezen die veel voorkomt in het land waarnaartoe zij of hun voorouders geëmigreerd zijn, maar niet in het herkomstland, worden beschouwd als emotioneel geassimileerd. Wanneer er wordt gekozen voor een naam die alleen in het herkomstland wordt gegeven (en dus niet in het ontvangende land), dan duidt dit op emotionele segregatie. Wordt er gekozen voor een naam die zowel in het herkomstland als in het ontvangende land gegeven wordt, dan duidt dit op emotionele integratie. Marginalisatie komt weinig voor wat betreft de naamgeving: er wordt dan door de ouders een naam gekozen die niet gebruikelijk is in beide landen (zoals een zelfverzonnen naam).

2.3. Invloed op naamgeving

2.3.1. Geslacht

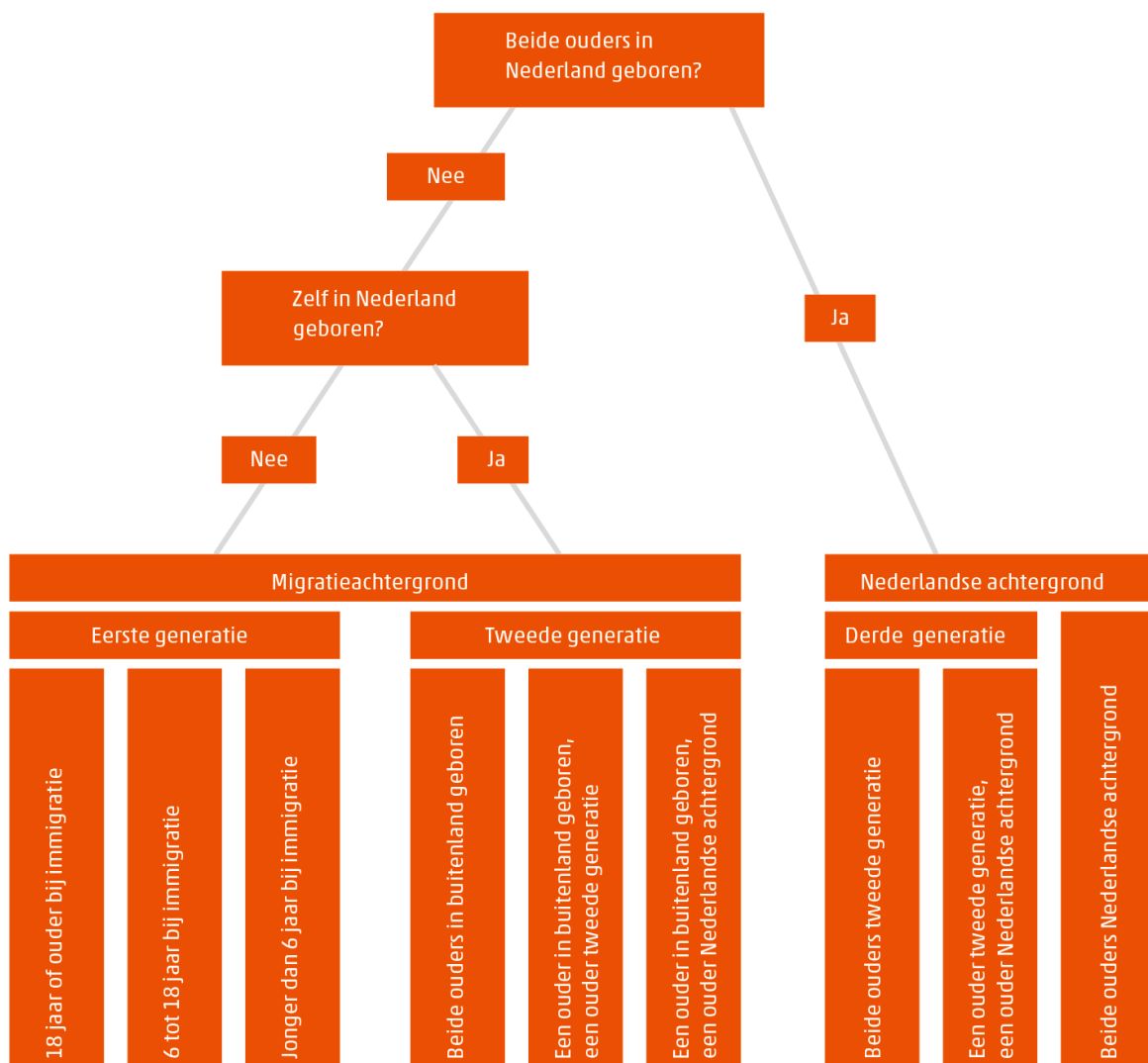
Verschillende factoren hebben invloed op de naamgeving van een kind, waarvan geslacht de belangrijkste is. Daarnaast is de variatie in meisjesnamen groter dan in jongensnamen (Lieberson & Bell, 1992). Gerhards (2003) toont aan dat traditie voor Duitse ouders belangrijker was wanneer ze een naam gaven aan hun zoon, terwijl ze bij een dochter meer bereid waren om te experimenteren met nieuwe namen van andere culturen. Sue en Telles (2007) noemen hier twee redenen voor. Ten eerste wordt van de zoon vaak verwacht dat hij de etnische tradities en de familietradities in stand houdt. Deze verwachting kan ook van invloed zijn op de naamkeuze, wat vaak leidt tot vernoeming naar de ouders of overgrootouders. Vernoeming naar de ouders of grootouders is vaak niet alleen een blijk van waardering en respect, maar ook een manier om banden en gezagsrelaties te verstevigen en een eventuele erfenis te bestendigen over de generaties (Edwards & Caballero, 2008: 43).

Een tweede reden voor de grotere variatie bij meisjesnamen kan volgens Sue en Telles (2007) verklaard worden doordat vrouwen vaak een positievere attitude ten opzichte van assimilatie hebben dan mannen. Vrouwen kiezen vaak de naam van hun dochter, waardoor meisjes eerder een naam uit een andere cultuur krijgen. De vader kiest daartegenover juist vaker de naam van de zoon. Jongens krijgen volgens Sue en Telles (2007) daarom minder snel een naam uit een andere cultuur dan meisjes. De etnische grenzen lijken bij meisjesnamen vager te zijn dan bij jongensnamen (Gerhards & Hans, 2009). Daardoor kan het lijken alsof meisjesnamen vaker in meerdere landen voorkomen dan jongensnamen en meisjes eerder een naam uit een andere cultuur krijgen dan jongens (Gerhards & Hans, 2009). Ook onder Turkse migranten in Nederland blijkt dit het geval te zijn: meisjesnamen in bijna elke generatie tonen

meer verandering en variatie dan jongensnamen. Jongens die tot de jongste generatie behoren krijgen veel vaker een traditionele Turkse naam dan meisjes uit diezelfde generatie (Boeijs, 2020).

2.3.2. Generatie

Naast gender blijkt ook de generatie waartoe een persoon met een migratieachtergrond behoort invloed te hebben op de keuze voor een voornaam. Het CBS (2016) definieert personen uit de eerste generatie als iemand die zelf in het buitenland is geboren, terwijl kinderen daarvan die in Nederland is geboren tot de tweede generatie behoort. Volgens het CBS (2016) behoort iemand tot de derde generatie “als beide ouders in Nederland zijn geboren en ten minste één van de vier grootouders in het buitenland is geboren. Mensen die in Nederland zijn geboren en van wie minstens één ouder in het buitenland geboren is, behoren dus niet tot de derde generatie, maar tot de tweede.” Kinderen van iemand uit de derde generatie vormen de vierde generatie. Figuur 1 verduidelijkt de verschillende generaties.

Figuur 1: Schematische weergave bepaling achtergrond en generatiegroepen (CBS, 2016)

Uit onderzoek van Gerritzen (2002) en Boeije (2020) blijkt dat de naamgeving door personen met een Turkse migratieachtergrond allesbehalve star is. Kijkend naar de meest gegeven voornamen per generatie, wordt zowel bij jongens- als meisjesnamen duidelijk dat namen zoals *Ali* en *Fatma* aan populariteit verliezen over de generaties heen, maar dat er ook weer nieuwe, modernere namen zoals *Arda* en *Ela* voor in de plaats komen (zie Tabel 2).

Tabel 2. De in Nederland meest voorkomende voornamen bij Turkse migranten, hun kinderen en kleinkinderen uitgesplitst naar geslacht, gemengd huwelijk en achtergrond van de ouders (Boeije, 2020)

	Mannen			Vrouwen		
	Niet-gemengd	Gemengd		Niet-gemengd	Gemengd	
		Vader Turks	Moeder Turks		Vader Turks	Moeder Turks
Migranten (Generatie 1)	Mehmet Mustafa Ali	-	-	Fatma Ayşe Hatice	-	-
Kinderen van migranten (Generatie 2)	Mehmet Muhammed Mustafa	Ferdi Deniz Cem	Deniz Dennis Cem	Elif Fatma Zeynep	Dilara Esra Aylin	Lara Dilara Melissa
Kleinkinderen van migranten (Generatie 3)	Emir Arda Muhammed	Semih Cem Kaya	Mert Milan Jayden	Elif Azra Ela	Dilara Aylin Elif	Lara Aylin Sara

2.3.3. Interculturele contacten en gemengde huwelijken

Volgens Gordon (1964) geven migranten die regelmatig contact hebben met personen uit de nieuwe gemeenschap hun kind eerder een voornaam die daar gebruikelijk is. Redenen hiervoor zijn een toegenomen familiariteit met de nieuwe namen, het gevoel bij de gemeenschap te horen, tevredenheid over hun situatie binnen de nieuwe samenleving en sociale verwachtingen. Wanneer een migrant voornamelijk contact heeft met personen uit de eigen, oorspronkelijke gemeenschap, is het minder aannemelijk dat hij of zij een naam kiest die gebruikelijk is in de nieuwe samenleving. Dit wordt bevestigd in het onderzoek van Lieberson (2000): Chinese moeders in de Verenigde Staten die in gebieden woonden met weinig andere Chinese migranten, geven vaker Amerikaans klinkende namen dan moeders die in gebieden wonen met veel Chinese migranten. Daarnaast toont het onderzoek van Gerhards & Hans (2009) naar voornaamgeving door kinderen van ouders met een migratieachtergrond aan dat integratie in de Duitse sociale structuur door integratie in sociale netwerken met Duitse familieleden en vrienden tot acculturatie leidt. Deze acculturatie wordt waargenomen in de naamgeving: het totaal aantal gegeven Duitse voornamen of Turkse voornamen die aan de westerse spelling zijn aangepast (zoals *Ayşe* naar *Ayse* en *Can* naar *Jan*) stijgt relatief gezien over de opeenvolgende generaties.

Daarnaast blijkt uit Boeije (2020) dat een gemengd huwelijk tussen ouders met een Turkse en Nederlandse achtergrond grote invloed heeft op de naamgeving (zie ook Tabel 2). Wanneer beide ouders een Turkse migratieachtergrond hebben, krijgt maar 5,8% van de kinderen

uit de derde generatie een Europese naam. Wanneer er sprake is van een gemengd huwelijk en de moeder een Nederlandse achtergrond heeft, krijgt 26,9% van de kinderen een derde generatie een Europese naam, terwijl dat wanneer de vader juist een Nederlandse achtergrond heeft zelfs 42,9% is (Boeije, 2020). Wanneer bij een gemengd huwelijk de vader een Turkse achtergrond had werd er ook vaker een Turkse naam gegeven dan wanneer de moeder een Turkse achtergrond had (Boeije, 2020). De etnische achtergrond van de vader lijkt dus dominant te zijn voor het soort naam dat het kind krijgt bij een gemengd huwelijk.

2.3.4. Culturele factoren

Kwantitatieve onderzoeken naar voornamen die zich baseren op geboorteregisters laten zien dat ouders tegenwoordig bij de naamgeving van hun kind bewust of onbewust beïnvloed worden door hun omgeving. Het sociale netwerk van de ouders, waarin hun kind zich ook thuis moet voelen, en waarin bepaalde voorkeuren voor namen zich manifesteren, kan grote invloed uitoefenen op de naam die het kind uiteindelijk krijgt (Bloothoofd & Onland, 2011).

Verschillende factoren zoals geloof, taal en de sociaaleconomische status kunnen daarbij een rol spelen. Gerhards en Hans (2009) onderzochten in hoeverre deze factoren in Duitsland invloed hadden op de naamgeving. Zij onderzochten de naamgeving onder migranten uit Turkije, voormalig Joegoslavië en Romaanse landen (Zuid-West-Europa) en concludeerden dat Romaanse migranten vaker dan de andere migrantengroepen namen gaven die gebruikelijk zijn in Duitsland, maar niet in hun eigen cultuur. Met andere woorden: de mate van acculturatie was vanuit naamkundig perspectief bij Romaanse migranten het hoogst, terwijl deze bij de Turkse migranten het laagst was. Gerhards en Hans (2009) verklaren dit door mate waarin de culturen van elkaar verschillen. Zuid-Europese culturen kennen op het gebied van taal en religie veel meer overeenkomsten met de Duitse taal en cultuur, dan het geval is bij de Turkse taal en cultuur.

Ook in vergelijkbare onderzoeken naar Turkse naamgeving in Nederland blijkt dat de Turkse cultuur de naamgeving sterk blijft beïnvloeden. Gerritzen (2002) concludeert in haar onderzoek naar Turkse voornamen in de Utrechtse wijken Lombok en Transvaal dat er wat betreft de naamgeving door Turkse migranten maar een zeer geringe mate van acculturatie lijkt te zijn. De Turkse cultuur is volgens haar als het ware naar binnen gekeerd; er wordt vastgehouden aan Turkse tradities en naamgeving. Uit onderzoek van Boeije (2020) blijkt dat de derde generatie Turkse migranten in Nederland weliswaar vaker Europese namen geeft aan haar kinderen dan voorgaande generaties, maar dat er toch nog steeds voornamelijk Turkse en/of Arabische namen worden gegeven. De oorzaak hiervan kan gezocht worden in de grote mate waarin de Nederlandse en Turkse cultuur van elkaar verschillen. Het Turks, de meest gesproken en enige officiële taal in Turkije, behoort tot de Altaïsche taalfamilie. Het Nederlands

behoort tot de Indo-Europese taalfamilie. Het Nederlands en het Turks hebben vanuit taalkundig perspectief weinig overeenkomsten.

Culturele grenzen met betrekking tot voornamen worden grotendeels bepaald door religie. Anno 2018 vormt in Nederland het christendom met 37% van de bevolking de grootste religie (CBS, 2019), terwijl in Turkije maar 2% van de bevolking het christendom aanhangt (Ipsos, 2020). In Turkije hangt anno 2018 82% van de bevolking de islam aan (Ipsos, 2018), in Nederland is dat maar 5% (CBS, 2019). Religie heeft een grote invloed gehad op voornamen in de westerse christelijke cultuur: Bijbelse voornamen uit het Oude en Nieuwe Testament, namen van christelijke heiligen, bisschoppen en andere geestelijken zijn wijdverspreid door heel Europa (Bieritz, 1991). Ook in islamitische culturen is de invloed van religie waar te nemen in de naamgeving. Naast namen van belangrijke islamitische figuren zoals Mohammed en Ali, zijn er namen te herkennen die ook in de Bijbel voorkomen. De Koran en het Oude Testament uit de Bijbel kennen achttien overeenkomstige verhalen, waardoor namen van figuren uit deze verhalen in zowel islamitische als in christelijke culturen voorkomen (Ter Borg & Bisschop, 2008). Deze namen hebben wel een verschillende schrijfwijze; zo kennen islamitische culturen bijvoorbeeld de namen *Yusuf*, *Yunus*, *Mikail* en *Meryem*, die in christelijke culturen bekend zijn als *Jozef*, *Jona*, *Michaël* en *Maria*.

Wat betreft de keuze voor de voornaam voor hun kind zijn burgers in Nederland in principe vrij, mits deze niet ongepast is (art. 4 lid 2 Burgerlijk Wetboek 1, 2020). Onder een ongepaste naam worden namen verstaan die bespottelijk zijn, bestaan uit veel verschillende namen, scheldwoorden zijn of namen die ook achternamen zijn, tenzij het ook een bestaande voornaam is zoals *Roos* (Ministerie van Algemene Zaken, 2019). Voornamen die in Nederland door ambtenaren zijn afgekeurd zijn bijvoorbeeld *Dienaar van God*, *Tjakkalotte*, *Sujez Chtristhus* en *Urine* (Van der Meer, januari 2016).

De naamgeving in Turkije kende tot 2001 een aantal restricties in de vorm van wetten met betrekking tot de voor- en achternaam. Wet nr. 1587 uit 1972 verplichtte Turkse burgers een Turkse achternaam aan te nemen. In geen enkel artikel van deze wet wordt expliciet beschreven dat niet-Turkse namen verboden zijn, maar Turkse burgers worden door art. 16.4 verplicht om een naam te kiezen die past binnen de Turkse cultuur en die overeenkomt met de Turkse normen, waarden en tradities. In art. 3 van deze wet staan restricties met betrekking tot de achternaam; zo mag de naam de persoon niet belasten of belachelijk maken en zijn rang- en functieaanduidingen niet toegestaan. Daarnaast worden Turkse burgers door Wet nr. 1353 uit 1928 verplicht het Turkse alfabet te gebruiken bij de naamgeving. Deze wet heeft vooral invloed op de Koerdische minderheid in Turkije. Het Koerdisch, een vooral in die tijd omstreden taal in Turkije, kent drie letters die in het Turkse alfabet niet voorkomen, namelijk *q*, *w* en *x*. Namen

met deze letters konden op basis van Wet nr. 1353 afgewezen worden. Hoewel de restricties in art. 3 van Wet nr. 1587 betrekking hadden op de achternaam, werden deze met betrekking tot Koerdische naamgeving zo geïnterpreteerd, dat het gebruik van de letters *q*, *w* en *x* bij de voornaam ook ingaat tegen de Turkse cultuur. Koerdische voornamen werden dus op basis van Wet nr. 1353 en Wet 1587 art. 3 afgewezen.

Het hooggerechtshof van Turkije, het *Yargıtay*, besloot in 1987 dat de naamgeving aan een kind het recht van de ouders is en dat dit niet door een overheid mag worden weggenomen door wetgeving (Bayır, 2003: 177). Het geven van een naam die door de overheid werd bepaald, ging volgens het *Yargıtay* in tegen de wettelijke, sociale en culturele standaard van Turkije. De naamgeving werd daardoor vrijer, maar burgerlijke ambtenaren mochten een naam nog steeds corrigeren wanneer deze niet binnen de Turkse cultuur paste (Bayır, 2003: 178). Pas in 2003 werd deze restrictie, onder druk van de EU, in Wet 4928 en later in 2006 officieel in Wet 5490 art. 71 nietig verklaard. Voor- en achternamen hoeven nu niet meer verplicht binnen de Turkse cultuur te passen. Wet nr. 1353 uit 1928 blijft wel van kracht, wat betekent dat het gebruik van de letters *q*, *w* en *x* in voornamen nog steeds verboden is in Turkije.

2.4. Motivatie

Hoewel uit het kwantitatieve onderzoek van Boeije (2020) niet direct een effect wordt gevonden voor de invloed van de Turkse wetgeving op de naamgeving door Turkse migranten in Nederland, betekent dit niet dat deze wetgeving voor Turkse migranten geen rol heeft gespeeld bij het naamgevingsproces. Het lage aantal niet-etnische en Koerdische namen kan vanuit het oogpunt van de ouders op verschillende manieren verklaard worden. Enerzijds is het mogelijk dat ouders met een Turkse migratieachtergrond, en dan specifiek met een Koerdische achtergrond, zich inderdaad beperkt voelen of gevoeld hebben door de Turkse wetgeving en daarom voor een Turkse naam hebben gekozen. Anderzijds is het ook mogelijk dat westerse en/of Koerdische namen niet geliefd zijn onder de verschillende generaties Turkse migranten en dus nooit zijn overwogen. De beweegredenen daarvoor zijn kwantitatief niet vast te stellen, bijvoorbeeld ook niet waarom de jongensnaam *Arda* rond 2004 ineens razend populair wordt onder Turkse migranten in Nederland (Boeije, 2020). Parallel aan de trend in Nederland, wint *Arda* ook in Turkije razendsnel aan populariteit; naamkundige trends in Turkije lijken dus ook door latere generaties nog gevolgd te worden door personen met een Turkse migratieachtergrond (Boeije, 2020). Het is de vraag of deze beïnvloeding bewust of onbewust gebeurt en welke motivatie er ten grondslag ligt aan deze keuze. Waarom kiezen ouders met een migratieachtergrond wel of niet voor een etnische naam?

2.4.1. Motivatie voor etnische naamgeving

Voornamen kunnen specifieke informatie geven over de drager van de naam, zoals geslacht, etniciteit, religie en/of sociale en culturele informatie (Boeije, 2020; Edwards & Caballero, 2008; Gerhards & Hans, 2009; Gerritzen, 2002). Bij biculturele ouders in het bijzonder kan de keuze voor een bepaalde voornaam veel zeggen over hun motivatie om de cultuur van hun herkomstland te willen behouden of zich juist aan te passen aan de cultuur van het land waarnaartoe ze geëmigreerd zijn. Het kiezen van een voornaam voor het kind kan daarom bij biculturele ouders worden gezien als een culturele keuze (Cila & Lalonde, 2018; Sue & Telles, 2007). De motivatie van de ouders om een naam te kiezen die geworteld is in de cultuur van het herkomstland kan uitgelegd worden als een bewuste keuze om de cultuur van het herkomstland door te geven aan de latere generatie. Door middel van etnische naamgeving kunnen ouders hun wensen en verlangens voor het kind kenbaar maken om zich te identificeren met andere leden van hun etnische gemeenschap (Cila & Lalonde, 2018; Edwards & Caballero, 2008). Daarnaast kan het voor ouders met een migratieachtergrond een manier zijn om zich verbonden te voelen met hun kind en het familiale gevoel te versterken (Cila & Lalonde, 2018). Ook emotionele verbondenheid kan een rol spelen bij het bewust kiezen van een naam die verbonden is aan de cultuur van het herkomstland: veel ouders zijn trots op hun wortels en willen deze trots uitdrukken in een etnische naam (Cila & Lalonde, 2018; Edwards & Caballero, 2008).

2.4.2. Motivatie voor niet-etnische naamgeving

Ouders kunnen ook bewust een naam geven die juist niet in hun herkomstland wordt gegeven, maar alleen in het land waarnaartoe ze geëmigreerd zijn, om zich op die manier meer verbonden te voelen met het land waarnaartoe ze geëmigreerd zijn land. Zo kopt de NOS op 20 maart 2020 dat een dankbaar Syrisch stel hun baby Willem-Alexander noemt, naar de Nederlandse koning. "Op deze manier wil ik zeggen: dank je wel Nederland", vertelt de vader.

Er wordt vaak aangenomen dat de emotionele identificatie van de migrant met het land waarnaartoe hij of zij is geëmigreerd de laatste stap is in zijn of haar integratieproces (Nauck, 2001). Emotionele identificatie gaat over gevoelens van verbondenheid met anderen en in meer abstracte zin met het 'nieuwe' land, over een *sense of belonging* (Broeders, Kremers & Meurs, 2008: 167). Bij het integratieproces ligt de nadruk vooral op een goede instroom in het onderwijssysteem en/of het vinden van een baan, terwijl de emotionele identificatie vaak wordt onderbelicht. Emotionele identificatie lijkt beperkt te blijven tot privégevoelens en symbolische acties zonder 'echte' gevolgen met betrekking tot groepsongelijkheid (Becker, 2009: 201). De emotionele integratie van migranten is vooral onderzocht in termen van etnische identiteit (Berry, 1997). De etnische identiteit wordt vaak gemeten door migranten te vragen met welke cultuur zij zich het meest verbonden voelen en te vragen naar hun gevoelens en attitude ten

opzichte van hun migrantengemeenschap. Deze etnische identiteit wordt vergeleken met de nationale identiteit, vaak de identiteit van de meerderheid. Wanneer de ouders zich emotioneel sterk identificeren met de cultuur van het ontvangende land, kunnen zij bewust kiezen voor een naam die gebruikelijk is in het ontvangende land. Deze naam hoeft dan niet noodzakelijkerwijze ook voor te komen in de cultuur van hun herkomstland.

2.4.3. Pragmatische motivatie

Cila en Lalonde (2018) benadrukken dat het willen vasthouden aan of het loslaten van de cultuur van het land van herkomst een zeer belangrijke motivatie voor biculturele ouders kan zijn bij het naamgevingsproces, maar dat ook zeker de pragmatische motivatie een rol kan spelen bij het wel of niet kiezen van een bepaalde voornaam. Deze pragmatische motivatie uit zich vooral in zorgen over de implicaties van het kiezen van een etnische naam binnen een gemeenschap of land met een overheersende andere cultuur. Een factor die voor veel biculturele ouders meeweegt in het naamgevingsproces is de motivatie om te willen voorkomen dat hun kind te maken krijgt met negatieve consequenties die verbonden kunnen zijn aan het geven van een etnische naam, zoals plagen of pesten door klasgenoten, discriminatie of het constant moeten verbeteren van de uitspraak van de naam.

Uit onderzoek van Khosravi (2012) blijkt dat migranten met een zogenaamde 'moslimnaam' als *Mohammed* (of andere versies van de naam zoals *Muhammed*, *Mehmet* of *Muhammet*) veel vaker discriminatie ondervinden op basis van hun voornaam dan personen met een niet-islamitische voornaam. Dit kan voor ouders met een migratieachtergrond die de islam aanhangen ook een reden zijn om al dan niet bewust of onbewust niet voor een godsdienstige naam te kiezen. Andere islamitische ouders kunnen juist weer veel waarde hechten aan religie en religieuze tradities en vinden het daarom belangrijk een naam te kiezen die verbonden is met hun godsdienst.

Een andere pragmatische motivatie die in het onderzoek van Cila en Lalonde (2018) naar voren kwam was dat veel ouders niet alleen belang hechten of ze een naam leuk vinden, maar dat de uniekheid van een naam ook een rol kan spelen bij de keuze. Het kiezen van een unieke naam is een toenemende trend in het afgelopen decennium (Grossmann & Varnum, 2015). Er wordt meer en meer een verschuiving gemaakt van populaire namen en namen die verbonden zijn aan tradities naar unieke namen (Cila & Lalonde, 2018). Ook in Nederland worden door derde generatie Turkse migranten minder traditionele namen gegeven dan door de oudere generaties (Boeije, 2020). Dat de derde generatie Turkse migranten in Nederland de cultuur en tradities van hun voorouders wat meer loslaat dan eerdere generaties zou verklaard kunnen worden door de toenemende mate van individualisering van de samenleving. Onder individualisering wordt "een verminderde greep van nabije verbanden als familie, buurt/buren en kerk op het individu"

verstaan (Duyvendak, 2004: 495). Traditie is daardoor meer en meer onderhevig aan de individuele keuze van een persoon. Vooraf uitgestippelde levenspaden zijn niet meer vanzelfsprekend, hiërarchieën worden ondermijnd en sociale vormen en identiteiten worden als het ware 'losgeweekt' van hun gevestigde basis, waardoor er nieuwe gemeenschappelijke kenmerken ontstaan in de context van geglobaliseerde culturen (Edwards & Caballero, 2008: 42). Een waarschijnlijk gevolg (of oorzaak) van individualisering is dat de waarde die door de jongere generaties gehecht wordt aan culturele en/of religieuze tradities veel minder groot is dan bij hun voorouders. Wat betreft de naamgeving zullen ouders daardoor kritischer nadenken over het al dan niet volgen van tradities zoals vernoeming of het kiezen van een naam die verbonden is aan hun godsdienst. Daarnaast zorgen nieuwe media voor een grensoverschrijdende verspreiding van nieuwe namen, waardoor ouders in deze tijd onbewust veel meer nieuwe namen opvangen die de naamkeuze kunnen beïnvloeden. Dit was bij voorgaande generaties veel minder het geval; hun belevingswereld was een stuk beperkter.

3. Onderzoekopzet

3.1. Kwantitatieve gegevens

Voor mijn onderzoeksstage aan Universiteit Utrecht heb ik voorafgaand aan dit onderzoek een data-onderzoek uitgevoerd naar naamgeving door personen met een Turkse migratieachtergrond in Nederland, waarbij ik mij baseerde op data uit de Basisregistratie Personen (BRP). De BRP bevat persoonsgegevens van inwoners van Nederland en van personen die in Nederland zijn geboren maar hebben verlaten (Ministerie van Algemene Zaken, 2020). Gegevens die zijn opgeslagen in de BRP zijn bijvoorbeeld de voor- en achternaam, geslacht, geboortedatum, ouders en kinderen, nationaliteit en huwelijk of geregistreerd partnerschap (Ministerie van Algemene Zaken, 2020). Aangezien de BRP veel vertrouwelijke informatie bevat, is de data zo geselecteerd dat omwille van de privacy en wetgeving de data in het stageonderzoeksverslag niet ter herleiden is naar afzonderlijke personen. Voor het dataonderzoek is op basis van de voornaam, de geboortedatum, de geboorteplaats, het geboorteland, de postcode van de woonplaats en de gegevens over ouders en/of kinderen bepaald of iemand een Turkse migratieachtergrond heeft en tot welke generatie hij of zij hoort. De verdeling van het aantal in de BRP opgenomen en in Nederland wonende (of overleden) personen met een Turkse migratieachtergrond is per generatie te zien in Tabel 3. Aangezien 2017 het laatste volledige jaar is waarvan de data uit de BRP beschikbaar is, werden in Boeije (2020) de voornamen van personen die geboren zijn tussen 1899 en 2017 onderzocht. De resultaten uit de analyse van dit materiaal worden als referentie gebruikt voor het huidige onderzoek.

Tabel 3. *Aantal in de BRP opgenomen personen met een Turkse migratieachtergrond per generatie*

<i>Generatie</i>	<i>Geboren</i>	<i>N</i>
Eerste generatie	1899 – 2017	136.342
Tweede generatie	1911 – 2017	227.128
Derde generatie	1932 – 2017	69.628
Vierde generatie	1957 – 2017	841

3.2. Onderzoeksvraag

Het eerdere data-onderzoek geeft een uitgebreid beeld van de naamgeving door Turkse migranten in Nederland en de namen die zij voor hun kinderen hebben gekozen. De keuze voor een bepaalde voornaam op zich vertelt echter niets over de redenen waarom ouders met een Turkse migratieachtergrond in Nederland wel of niet voor een Turkse of Nederlandse naam kiezen bij de naamgeving van hun kind. In dit kwalitatieve onderzoek wordt de naamgeving door Turkse migranten en kinderen van Turkse migranten in Nederland daarom verder onderzocht via

interviews. Het doel van het onderzoek is om naamgeving door personen met een Turkse migratieachtergrond te begrijpen door te onderzoeken welke motivatie ten grondslag ligt aan hun keuze voor een voornaam voor hun kind(eren).

De hoofdvraag van dit kwalitatieve onderzoek luidt daarom:

“Welke motieven liggen er ten grondslag aan naamgeving door ouders met een Turkse migratieachtergrond?”

De hypothese op deze onderzoeksvraag komt voort uit het theoretisch kader. Er wordt verwacht dat de naamkeuze van de ouders met een Turkse migratieachtergrond beïnvloed wordt door zowel sociale als culturele motieven zoals geloofsovertuiging en/of taal, waarbij de mate van acculturatie van de ouders grotendeels bepalend is. Daarnaast wordt verwacht dat ouders met een Turkse migratieachtergrond tijdens het naamgevingsproces vrijwel dezelfde factoren (zoals bijvoorbeeld de klank van de naam) in overweging nemen als ouders zonder migratieachtergrond. Daarbovenop wordt verwacht dat zij, in tegenstelling tot ouders zonder migratieachtergrond, ook rekening houden met de Turkse cultuur en naamgeving en de implicaties die het dragen van een Turkse naam voor het kind met zich meebrengt in de Nederlandse samenleving.

3.3. Methode

De scriptie- en stageonderzoeken vormen samen een groot onderzoek naar naamgeving door de Turkse migranten en kinderen van Turkse migranten in Nederland en hebben samen een *mixed method design*. In het eerder uitgevoerde kwantitatieve stageonderzoek werd onderzocht in hoeverre de mate van acculturatie de naamgeving van het kind bij ouders met een Turkse migratieachtergrond bepaalt. Factoren die onderzocht werden waren de generatie waartoe deze personen behoorden, gemengde huwelijken en naamkundige trends in zowel Nederland als Turkije.

Door middel van kwalitatieve semigestructureerde interviews met personen met een Turkse migratieachtergrond is in dit onderzoek geprobeerd om een antwoord te geven op de vraag welke motivatie er ten grondslag ligt aan de naamkeuze. Omdat het door de maatregelen in Nederland tijdens de corona-uitbraak niet mogelijk was om mensen direct te interviewen, zijn de interviews telefonisch afgenomen. De interviews zijn om privacyredenen niet opgenomen. Tijdens de interviews is meegeschreven en zijn de grote lijnen belangrijke details en nieuwe inzichten genoteerd. Onmiddellijk daarna is elk interview samenvattend getranscribeerd. Doordat de gesprekken niet zijn opgenomen en niet letterlijk getranscribeerd zijn, worden uitspraken van de participanten in deze scriptie niet letterlijk geciteerd. De citaten die in de resultaten worden gegeven zijn door de participanten in vrijwel gelijke bewoording gedaan; om de betrouwbaarheid van de uitspraken en het onderzoek te waarborgen, is elke participant

gevraagd of hij/zij inhoudelijk akkoord gaat de met deelname aan het onderzoek en of zij toestemming geven voor de in deze scriptie geanonimiseerde representatie en publicatie van de door hen gegeven informatie.

Voorafgaand aan de interviews is een vragenlijst opgesteld (Bijlage 1), die als rode draad diende tijdens het gesprek. Het strikt vasthouden aan de vragenlijst geeft de participanten echter maar beperkt ruimte om hun perspectief op naamgeving te delen, terwijl andere inzichten het onderzoek kunnen verdiepen en verrijken. Daarom zijn vragen niet altijd letterlijk gesteld zoals ze in de interviewopzet staan, zijn ze soms in een andere volgorde gesteld en zijn er op basis van de antwoorden van de participant ook wel vervolgvragen gesteld die niet in de interviewopzet staan. Wel is er op gelet dat alle vragen van de vragenlijst in vrijwel dezelfde bewoording aan de participanten zijn gesteld. De kwalitatieve data zijn voornamelijk verkregen door het stellen van gerichte open vragen, zoals 'Hoe belangrijk was het voor u om een naam te kiezen die verbonden is aan de cultuur uit uw herkomstland/het herkomstland van uw (groot)ouders' en 'Wie waren er betrokken bij de keuze voor de naam?'. Daarnaast zijn er ook open vragen gesteld met een algemener karakter, zoals 'Was er nog iets anders dat je keuze voor de naam beïnvloedde?' en 'Waarom verkiest u een Turkse naam boven een Nederlandse naam?'. Om de antwoorden van de participanten in het juiste perspectief te kunnen plaatsen is van elke geïnterviewde persoon bekend wat de eigen voornaam is, wanneer hij/zij geboren is en in welk land, waar de ouders en/of grootouders geboren zijn, wanneer zij naar Nederland gekomen zijn en de nationaliteit en/of eventuele migratieachtergrond van de partner.

De antwoorden uit de interviews zijn vervolgens gecodeerd op basis van een thematische analyse: op basis van het karakter of onderwerp is het antwoord ingedeeld in bepaalde categorieën zoals 'behouden en doorgeven van Turkse taal en cultuur en 'problemen bij etnische naamgeving'. Deze categorieën zijn na het verzamelen van de data bepaald aan de hand van de verkregen antwoorden. Daarbij was het belang en relevantie van het antwoord met betrekking tot de naamkeuze bij het bepalen van de categorieën belangrijker dan door hoeveel participanten het onderwerp werd genoemd of hoe vaak het onderwerp binnen het interview werd genoemd en besproken. Allereerst zijn de verschillende onderwerpen en thema's gecodeerd. Daarna zijn de verschillende onderwerpen met elkaar vergeleken en zijn onderwerpen die overlappen of veel met elkaar gemeen hebben samengevat in een overkoepelend onderwerp; zo behoren de onderwerpen 'uitspraak in beide culturen' en 'verkeerde uitspraak' beide tot het overkoepelende onderwerp 'uitspraak'. Onderwerpen hoeven niet binnen één enkele overkoepelend onderwerp te vallen, maar kunnen bij meerdere onderwerpen horen. Uit de overkoepelende onderwerpen zijn uiteindelijk de hoofdcategorieën bepaald, namelijk 'betrokkenheid bij de naamkeuze', 'het behouden en doorgeven van de Turkse

taal en cultuur', 'het kiezen van een Nederlandse naam', 'problemen bij etnische naamgeving' en 'overige factoren'. Deze onderwerpen vallen nauw samen met het theoretisch kader en vormen de rode draad in dit onderzoek. De verschillende categorieën kunnen worden gevonden in de codeboom in Bijlage 2. Er is gekozen voor een thematische analyse, omdat deze onderzoeksmethode uitermate geschikt is voor het herkennen van patronen en thema's, en daarnaast erg toegankelijk en flexibel is. Voor de discussie zijn de data uit het kwalitatieve scriptieonderzoek gerelateerd aan de resultaten uit het kwantitatieve stageonderzoek.

3.4. Participanten

De participanten zijn gevonden aan de hand van twee selecte steekproefmethoden, namelijk een doelgerichte steekproef en een sneeuwbalsteekproef. Door middel van een doelgerichte steekproef zijn er in het eigen netwerk van de auteur personen gezocht met een Turkse migratieachtergrond. Door middel van een sneeuwbalsteekproef zijn vervolgens de overige participanten gevonden. Een sneeuwbalsteekproef kan het risico hebben dat de participanten allemaal uit dezelfde kring komen. Dit is voorkomen door eerst vanuit verschillende 'ingangen'/connecties binnen het eigen netwerk vier personen te vinden die geen connectie met elkaar hebben. Vervolgens is bij deze participanten aan het einde van het interview gevraagd of zij nog personen met een Turkse migratieachtergrond kennen die zouden willen meewerken aan het onderzoek. Wat betreft de geografische spreiding zijn de participanten woonachtig in verschillende provincies, verspreid over heel Nederland (Gelderland, Groningen, Limburg, Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland).

Aangezien het kwantitatieve data-onderzoek zich voornamelijk richtte op de eerste drie generaties Turkse migranten en gemengde huwelijken, zijn voor dit onderzoek 24 personen met een Turkse migratieachtergrond geïnterviewd (zie Tabel 4) waarbij er op is gelet dat van elke generatie minimaal zes personen geïnterviewd zijn en dat minimaal vijf participanten kinderen uit een gemengd huwelijk hebben.

Het overgrote deel van de derde generatie Turkse migranten in Nederland is pas na 2000 geboren en heeft vaak nog geen kinderen. Om deze reden zijn uit deze generatie ook personen geïnterviewd die nog geen kinderen hebben, maar wel 18 jaar of ouder zijn. Daarnaast behoort één participant officieel volgens de definitie van het CBS (2016) tot de tweede generatie, maar wordt zij binnen dit onderzoek tot de derde generatie gerekend, omdat haar beide ouders zeer jong waren bij migratie naar Nederland en zij weinig tot geen herinneringen hebben aan een leven in Turkije.

Tabel 4. *Participanten*

Generatie	Aantal participanten			Geboortejaar	Mediaan	Aantal gemengde huwelijken	Totaal aantal kinderen	Gemiddeld aantal kinderen
	Man	Vrouw	Totaal					
Eerste	5	3	8	1955-1985	1962	3	19	3
Tweede	0	10	10	1975-1992	1982	3	21	2
Derde	1	5	6	1983-2001	1995	1	6	1
Totaal	6	18	24	1955-2001	1982	7	46	2

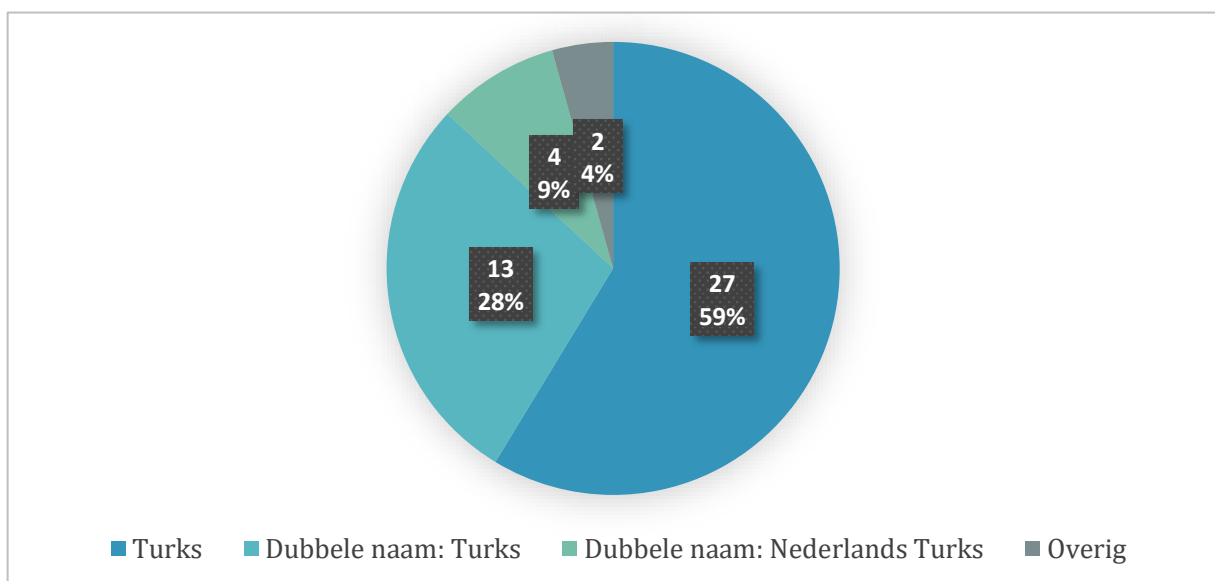
Er wordt vanuit gegaan dat de keuze voor een voornaam een gezamenlijke keuze van beide ouders is, en dat de redenen om wel of niet voor een bepaalde naam te kiezen daarom door beide ouders toegelicht kan worden. Het geslacht van de ouder is binnen dit onderzoek daarom een minder belangrijke variabele. Om een eventuele bias te beperken zijn er zowel mannen als vrouwen geïnterviewd (zie Tabel 4).

In totaal zijn er zeven participanten met een gemengd huwelijk, daarvan zijn drie participanten mannelijk, en vier vrouwelijk en met Turkse migratie achtergrond (zie Tabel 4). Wat betreft de herkomst van de niet-Turkse partners (die niet zijn geïnterviewd), gaat het één keer om een partner met een Duitse migratieachtergrond en vijf keer om een partner met een Nederlandse achtergrond. Eén participant uit de derde generatie is nog niet getrouwd, maar heeft al vier jaar een vriend met een Nederlandse achtergrond; haar relatie wordt daarom als een gemengd huwelijk beschouwd. Daarnaast is er gecontroleerd dat de participanten woonachtig zijn in Nederland of, in het geval van de laatste twee generaties, in Nederland geboren zijn. Twee participanten zijn op dit moment woonachtig in België, maar hebben een groot deel van hun leven in Nederland gewoond en/of zijn in Nederland geboren. Hoewel één participant in Duitsland geboren is, wordt zij wel meegenomen in dit onderzoek.¹

¹ De geboorte in Duitsland was onverwacht en onbedoeld. Beide ouders waren op het moment van de geboorte woonachtig in Nederland; de participant heeft naast haar geboorte in Duitsland geen enkele verbondenheid met Duitsland

4. Resultaten

In dit onderzoek zijn in totaal 24 personen met een Turkse migratieachtergrond geïnterviewd over welke naam of namen zij aan hun kind(eren) hebben gegeven en waarom zij voor die naam gekozen hebben. Welke factoren hebben die keuze beïnvloedt en in hoeverre heeft de migratieachtergrond in deze keuze een rol gespeeld? Figuur 2 laat zien dat van de 46 kinderen die de participanten in totaal samen hebben gekregen, 27 kinderen een Turkse naam hebben gekregen. Ook het aantal dubbele namen is relatief hoog: 13 kinderen hebben als eerste en als tweede naam een Turkse naam, 4 kinderen hebben als eerste naam een Nederlandse naam en als tweede naam een Turkse naam. Bij de overige namen gaat het één keer om een Arabische naam en één keer om een Griekse naam. Opvallend is echter dat geen enkele ouder ervoor heeft gekozen om zijn of haar kind alleen een Nederlandse of westerse naam te geven. De verbondenheid met de Turkse cultuur lijkt vanuit het perspectief van voornaamgeving bij de participanten nog erg sterk te zijn. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verschillende factoren die ouders met een Turkse migratieachtergrond in Nederland hebben meegenomen in hun overweging bij de keuze voor een naam voor hun kind.

Figuur 2. Het soort naam gegeven door de participanten aan hun kinderen

4.1. Wie is er betrokken bij de naamgeving?

4.1.1. Ouders: wie beslist?

De keuze voor een naam is een proces waarbij vaak beide ouders betrokken zijn. Dit bleek ook uit de gesprekken; hoewel de gesprekken maar met één van de ouders (met Turkse migratieachtergrond) werden gevoerd, spraken veel participanten in de 'wij'-vorm. De keuze werd in bijna alle gevallen gemaakt door de ouders samen. Toch hoeft dit niet altijd het geval te

zijn en kan de ene ouder meer invloed hebben op de naamkeuze dan de andere ouder. Zo vertelt een vrouwelijke participant:

De keuze voor de naam was een gemeenschappelijke keuze van mij en mijn man, al heb ik deze naam er een beetje doorheen gedrukt, want mijn man had eigenlijk een andere favoriet.

Dat één ouder overwicht heeft in de naamkeuze hoeft niet te betekenen dat dezelfde ouder bij een volgend kind weer overwicht heeft. Een andere vrouwelijke participant vertelt dat toen haar eerste kind, een dochter, geboren werd, haar man weinig had in te brengen. Vanaf jongs af aan vond ze de naam Dilara erg mooi, dus een andere naam was voor haar geen optie; haar dochter zou Dilara heten. Toen ze voor de tweede keer zwanger raakte, vond ze dat haar man deze keer meer inbreng mocht hebben. Hij koos de naam van hun tweede kind, een zoon. Het geslacht van hun kind speelde naar eigen zeggen verder geen rol bij wie er meer invloed had op de naamgeving.

De keuze voor een naam kan in het geval van een gemengd huwelijk ook worden bepaald door de ouder die het meest bekend is met de taal en cultuur waaruit de naam komt. Dit is vaak het geval bij een gemengd huwelijk en wordt ook gevonden in een interview: de man is in Turkije geboren, naar Nederland geëmigreerd en getrouwd met een Nederlandse vrouw. Samen hebben zij twee kinderen met dubbele namen: als eerste naam een Nederlandse naam en als tweede naam een Turkse. Over de voornamen hebben zij goed nagedacht, zeker omdat ze verschillende etnische achtergronden hebben. Om die reden vonden ze het belangrijk dat de kinderen zowel een Turkse als een Nederlandse naam zouden krijgen. De kinderen hebben als het ware twee culturen in zich. Toen ze op zoek gingen naar namen bleek dat hun voorkeur voor namen uit de cultuur van de partner vaak niet overeenkwam met de voorkeur van de partner zelf. Zo vond de Nederlandse vrouw bij het kiezen van Turkse namen vaak wat traditionelere namen mooi, die haar Turkse man afkeurde omdat hij die te traditioneel vond of associeerde met bepaalde personen waar hij niets mee had. Tegenovergesteld vond de man bijvoorbeeld de naam Vanessa weer een mooie Nederlandse/westerse meisjesnaam, terwijl zijn vrouw dat weer helemaal niets vond, omdat het haar deed denken aan Connie Witteman² en zij deze naam daarom associeerde met “een blonde vrouw met enorme borsten”.

In een uitzonderlijk geval werd de keuze voor een naam door één van de ouders uit handen gegeven. Volgens een van de participanten uit de eerste generatie maakte het haar man

---

² Connie Witteman is een Nederlandse zangeres die bekend werd onder de naam Vanessa

niet uit hoe zijn kinderen zouden heten, zolang de naam maar een mooie betekenis had. Haar man was ervan overtuigd dat zij voor hun kinderen mooie namen zou kiezen.

4.1.2. Beïnvloeding door omgeving

Dat één ouder zich bewust niet betreft in het naamgevingsproces lijkt in eerste instantie een ongebruikelijke daad. Wanneer hiervan toch sprake is, blijkt dit, zeker in de Turkse cultuur, vaak samen te hangen met factoren zoals familie, traditie, geloof, en/of wetgeving. In onderstaande paragrafen zal verder worden ingegaan op de manier waarop deze omgevingsfactoren invloed hebben uitgeoefend op het naamgevingsproces van de participanten.

4.1.2.1. Familie

Het uit handen geven van de naamkeuze kan in sommige gevallen samenhangen met de Turkse cultuur en traditie. Een groot aantal participanten bevestigt dat de invloed van de grootouders bij oudere generaties erg groot was. Volgens een participant uit de eerste generatie was de invloed van familie vroeger groter: zo bedachten haar opa en oma de naam voor de zoon van haar oom. Dit hoort volgens haar ook wel echt bij de Turkse cultuur. De opa en oma zijn erg trots op hun kleinkinderen, en de ouders waren niet anders gewend dan dat hun ouders de naam van de kinderen bepaalden. Dit is nu niet meer het geval volgens haar. Haar opa en oma zijn juist erg trots dat hun kleinkinderen zelf een naam kiezen voor hun kinderen. Een andere participant vertelt dat de invloed van familie vroeger zeer groot was. In Turkije werden ouders tot ongeveer de jaren '70 en '80 door hun kinderen bijna als heilig gezien. De ouders bepaalden ontzettend veel voor hun kinderen: van beroep tot de woonplaats en dus ook vaak de naam van de kleinkinderen. Dit is volgens de participant nu niet meer het geval; Turkije is modern geworden.

Dat de familie bij latere generaties weinig invloed meer uitoefent op de naamkeuze blijkt ook uit de gesprekken. Zo beschrijft een participant de invloed van de families als volgt:

Familie heeft niet zo veel invloed gehad op de naam die we gekozen hebben. De familie van mijn man probeerde wel wat druk uit te oefenen, maar wij zijn te eigenwijs om daar naar te luisteren en hebben gewoon zelf een naam gekozen.

Toch kan familie ook zeker nog bij latere generaties de naamkeuze beïnvloeden. Een participant uit de tweede generatie die met een man is getrouwd die ook Turkse wortels heeft, vertelt dat haar zoon aan zijn tweede naam komt door de invloed van haar schoonfamilie. Haar man komt, in tegenstelling tot zichzelf, uit een vrij traditioneel gezin en vernoeming naar opa's en oma's is in zijn familie gebruikelijk. Haar eigen familie vond het zeker niet nodig dat ze haar kinderen naar iemand in haar familie zou vernoemen. Omdat de zoon van de participant aan de kant van haar schoonfamilie de eerste kleinzoon in de familie was, wilde de hele schoonfamilie dat ze hun zoon zouden vernoemen naar zijn opa. De participant vertelt dat ze rare gezichten kregen toen ze

zeiden dit eigenlijk niet van plan waren. Voor haar man was deze traditie wel erg belangrijk en daarom heeft haar zoon als tweede naam de naam van zijn opa gekregen. De participant heeft naar eigen zeggen veel spijt van het geven van deze naam en gebruikt de naam ook nooit. Volgens haar wordt de tweede naam van haar zoon ook alleen door de schoonfamilie gebruikt. Bij haar eerder geboren dochter was er volgens de participant veel minder druk om haar dochter naar oma te vernoemen, bij haar zoon was dit veel belangrijker. Dat er meer belang wordt gehecht aan de naamgeving bij de zoon dan bij de dochter wordt ondersteunt door eerdere onderzoeken van Becker (2009), Lieberson & Mikelson (1995) en Sue & Telles (2007). Ook in dit onderzoek gaven meerdere participanten uit de eerste twee generaties aan dat de stem van de vader vroeger sterker was wanneer de ouders een zoon kregen, omdat de zoon de familielijn voortzet; deze invloed is volgens een aantal participanten tegenwoordig sterk verminderd.

Bij een gemengd huwelijk kunnen de verschillende culturen en de keuze voor een naam of een dubbele naam soms ook tot een 'culturele botsing' of onbegrip bij de grootouders leiden. Een participant met een gemengd huwelijk vertelt:

Onze kinderen hebben, gezien hun gemixte etnische achtergrond, een Nederlandse en een Turkse naam gekregen. Bij de naamkeuze voor onze zoon hadden we al snel een mooie Turkse naam, die erg krachtig is. Omdat we een krachtige Turkse naam hadden, wilden we ook een krachtige Nederlandse naam. Onze keuze viel uiteindelijk op Ruben. Dit is van oorsprong een Joodse naam en dat leidde bij de conservatieve Turkse familie toch wel tot opgetrokken wenkbrauwen. Uiteindelijk hadden ze er wel vrede mee, maar eigenlijk gebruiken ze vooral de Turkse naam voor onze kinderen. Mochten ze er geen vrede mee hebben gehad, dan hadden we ons er ook niet door laten tegenhouden hoor.

De naamkeuze lijkt in de meeste gevallen inmiddels toch wel door de ouders gezamenlijk gemaakt te worden; de rol van familie blijft zeer beperkt en speelde vooral vroeger een rol. Wel lijkt de opvoeding van de ouders een bepalende factor te zijn voor het blijven vasthouden aan tradities. Participanten die naar eigen zeggen een moderne opvoeding hebben gehad, lijken minder waarde aan tradities zoals vernoeming te hechten, dan participanten die uit traditionele Turkse gezinnen komen.

4.1.2.2. Nieuwe moderne namen: eigen omgeving en media

Een ander aspect dat invloed uitoefent op de naamgeving en dat samenhangt met de generatie is de toegang tot nieuwe, moderne Turkse namen. Hoewel de derde generatie migranten veel minder direct verbonden is met de Turkse cultuur dan de eerste generatie, kan de derde generatie door toenemende globalisatie en de komst van nieuwe (sociale) media zeer

gemakkelijk nauw verbonden blijven met Turkije en de Turkse cultuur. Onderzoek naar naamgeving door Turkse migranten in Nederland laat zien dat veel namen die in Turkije aan populariteit winnen of verliezen ook in Nederland aan populariteit winnen of verliezen (Boeije, 2020). De naamkundige trends in Turkije worden door Turkse migranten in Nederland bewust of onbewust overgenomen. Een van de participanten uit de tweede generatie legt uit dat dit verklaart kan worden door het karakter van de Turkse bevolking. Volgens haar kijkt de Turkse bevolking erg naar elkaar: men weet erg veel van elkaar en blijft op de hoogte van ontwikkelingen in elkaars leven. Veel Turkse migranten in Nederland hebben volgens de participant hun ogen nog gericht op Turkije, waardoor nieuwe, moderne Turkse namen ook overwaaien naar Nederland.

Uit onderzoek van Boeije (2020) blijkt dat bij de eerste generatie Turkse migranten (die in Turkije zijn geboren) maar een klein aantal voornamen zoals *Fatma*, *Zeynep*, *Mehmet* en *Mustafa* de Turkse toplist domineerden, terwijl er bij de tweede en derde generatie veel meer variatie te zien is in de naamgeving. Uit de gesprekken met participanten uit verschillende generaties kan dit verklaard worden.

Een vrouwelijke participant uit de tweede generatie legt uit waarom er volgens haar sprake is van een generatieverschil als je kijkt naar naamgeving:

Mijn opa en oma woonden in een klein dorpje in de bergen ergens in Turkije. Hun blik was veel enger dan die van mij nu. Ik leer veel makkelijker nieuwe namen kennen, dus ik sta waarschijnlijk ook eerder voor open voor nieuwe, moderne namen dan mijn opa en oma.

Uit de data blijkt dat de verspreiding van nieuwe, moderne Turkse namen over het algemeen op verschillende manieren gaat. Allereerst hoor je via familie en vrienden uit Turkije of andere personen met een Turkse migratieachtergrond uit de eigen omgeving vaak nieuwe namen:

Het kind van een nichtje van een vriendin van mij heeft bijvoorbeeld nieuwe leuke moderne naam gekregen.

Maar ook een bezoek aan Turkije levert nieuwe inspiratie op:

Op vakantie in Turkije hoor ik ook weer nieuwe namen die ik mooi vind.

Een andere manier van verspreiding is via nieuwe (sociale) media. Veel participanten geven aan dat Turkse films en series ontzettend populair zijn en door Turkse migranten in Nederland graag gevolgd worden. Hoofdpersonen in deze series hebben vaak unieke of bijzondere namen en deze namen winnen door serie razendsnel aan populariteit. Omdat het bereik van deze series ontzettend groot is, niet beperkt worden door landgrenzen en online gevolgd kunnen worden, kunnen Turkse migranten op deze manier inspiratie opdoen voor nieuwe moderne Turkse namen.

4.1.2.3. Religie

Waar nieuwe generaties hun inspiratie online en via nieuwe media op kunnen doen, was dat bij de eerste generatie niet het geval. Een vrouwelijke participant uit de eerste generatie legt uit:

Het was vroeger wel lastiger om een mooie Turkse naam te kiezen, omdat er geen computer en internet was. In het dorp waar je woonde hoorde je een aantal verschillende voornamen voorbij komen en deze werden dan vaak weer doorgegeven. Als het buurmeisje Zeynep heette, dan was er een hele grote kans dat je jongere zusje die naam ook weer kreeg. Later door Koranstudie leerde ik weer nieuwe mooie namen kennen.

Voor deze participant geldt dat haar geloof een grote inspiratiebron was voor nieuwe mooie namen. De Turkse cultuur wordt volgens een aantal participanten grotendeels bepaald door de in Turkije meest aangehangen godsdienst: de islam. De Turkse naamgeving bestaat voor een groot deel uit Arabische namen, die hun oorsprong vinden in de Koran, het heilige boek van de islam. Een van de participanten vertelt dat bepaalde voornamen in bepaalde gemeenschappen in Turkije vaker voorkomen dan in andere gemeenschappen. Zo wordt de naam Cem³ vaak door Alevieten (een groepering binnen de islam) gegeven, naar hun religieuze bijeenkomst die een *cem* genoemd wordt. Strenggelovige Turken geven juist weer vaker een Arabische voornaam, omdat deze hun oorsprong vinden in de Koran. Zo komt de naam Ali veel voor onder aanhangers van het Sjiïsme, omdat Sjiïeten geloven dat Ali, de neef en schoonzoon van profeet Mohammed door Mohammed zelf is aangewezen als zijn opvolger. De Turkse cultuur, en specifiek, de naamgeving in Turkije wordt in die zin sterk beïnvloed door religie. Zo vertelt een participant:

In Turkije word je geboren als moslim. Wanneer je ouders beide moslim zijn, komt automatisch op je paspoort te staan dat jij ook islamitisch bent, ongeacht of je het geloof praktiseert. Ik denk dat het daarom ook een beetje bij de cultuur hoort dat je daarom een islamitische naam kiest.

Hoewel er tijdens de gespreken aan de participanten niet direct is gevraagd of, en zo ja, welke religie zij aanhangen, hebben veel participanten aangegeven er veel waarde aan te hechten dat de naam van hun kind voorkomt in de Koran. Op de vraag waarom dit belangrijk is, komt geen eenduidig antwoord. Een participant uit de eerste generatie reageert:

“Het heeft niet per se gevolgen als de naam niet in de Koran voorkomt, maar waarom zou je je kind niet vernoemen naar een profeet of belangrijk persoon in je religie als je deze kans wel hebt?”

---

³ Fonetische uitspraak: [d͡ʒem]

Een andere veelgenoemde reden is dat een islamitische naam gevolgen heeft voor het hiernamaals. Het is voor islamitische Turken zeer belangrijk dat de naam een goede betekenis moet hebben in de Koran; heeft je naam een slechte betekenis dan kun je hiervoor in het hiernamaals 'gestraft worden' door Allah. Een naam met een goede betekenis geeft je als het ware een streepje voor. De ouders zijn dus verantwoordelijk voor een goede en mooie naam. Het aanhangen van een religie, en zelfs een specifieke stroming binnen de religie, lijkt dus een sterke invloed uit te oefenen op de Turkse naamgeving. Hoe groot de invloed van religie is op de naamgeving wordt ook op een andere manier duidelijk: participanten die naar eigen zeggen niet-religieus of zelfs atheïstisch zijn, geven aan bewust niet voor islamitische namen te hebben gekozen.

De keuze voor een religieuze naam kan ook bij gemengde huwelijken of relaties waarbij de partners een verschillende (godsdienstige) achtergrond en/of godsdienstige overtuiging een rol spelen bij de naamkeuze. Een participant met een Turkse, islamitische achtergrond uit de derde generatie heeft een vriend met een Nederlandse, christelijke achtergrond. Religie is voor haar naar eigen zeggen geen beslissende factor in de naamkeuze, maar ze zou het leuk vinden als een naam voorkomt in de Koran. Zo kwam ze de Turkse naam İsa⁴ tegen, wat de islamitische variant is van Jezus. Deze naam vond ze erg mooi, in het bijzonder omdat de naam zorgt voor een verbintenis tussen de christelijke achtergrond van haar vriend en haar eigen islamitische achtergrond. De invloed van religie op de naamkeuze is in elke generatie zichtbaar en lijkt dus niet zozeer door de generatie bepaald te worden, maar eerder door de mate van strenggelovigheid van de familie en welke religieuze stroming er aangehangen wordt. Hoewel Turkse ouders en ouders met een Turkse migratieachtergrond door de islam dus niet direct beperkt worden in hun naamkeuze, blijkt de islam voor veel ouders wel een factor die invloed heeft op de naamkeuze.

4.1.2.4. Turkse wetgeving

Dat religie diep zit geworteld in de Turkse cultuur, wordt ook duidelijk zichtbaar wanneer we kijken naar de Turkse wetgeving omtrent de naamgeving die voor 2003 stamt. Volgens de wetgeving moet een naam binnen de Turkse cultuur en tradities passen. Gezien het feit dat Turkse cultuur voor een groot deel bepaald wordt door de islam, worden islamitische namen in Turkije als zeer acceptabele namen beschouwd. Namen die een niet-Turkse oorsprong hebben en daardoor niet automatisch binnen de Turkse cultuur passen, kunnen daarom door ambtenaren afgekeurd worden. De ouders van twee vrouwelijke participanten uit de eerste en derde generatie hebben dit persoonlijk ervaren; de naam van hun dochter paste niet binnen de Turkse cultuur en dus waren hun ouders genoodzaakt een Turkse naam te kiezen voor in hun paspoort. Bij beide participanten zijn hun ouders hen vanaf hun geboorte bij de afgekeurde

---

⁴ Fonetische uitspraak: [isə]

naam blijven noemen; de officiële naam die in het paspoort staat, wordt door niemand in hun omgeving gebruikt. Dit blijkt vaker voor te komen: een groot aantal participanten kent personen met een Turkse achtergrond die in hun paspoort een andere naam hebben staan dan hun eigenlijke roepnaam. Op deze manier lijkt de oude Turkse naamwetgeving omzeild te worden.

De beperkingen die de Turkse wetgeving met zich meedroegen, werden ook in Nederland ervaren door Turkse migranten. Volgens één van de participanten heeft een vriendin een andere naam gekregen dan die haar ouders eigenlijk voor haar bedacht hadden, omdat ambtenaren bij het Turkse consulaat de door haar ouders bedachte naam niet accepteerden toen ze haar 17 jaar geleden wilden aangeven. Een andere mannelijke participant uit de eerste generatie vertelt dat toen hij zijn dochter wilde aangeven bij het Turkse consulaat in Nederland, de van oorsprong Griekse naam van zijn dochter in eerste instantie werd geweigerd. Hij liet zich hierdoor naar eigen zeggen niet uit het veld slaan en bleef volhardend volhouden dat dit haar naam was. Volgens hem had de ambtenaar door dat hij zich niet zou laten ompraten en uiteindelijk is zijn dochter geregistreerd met de naam die hij en zijn vrouw voor haar bedacht hadden. Volgens hem moet je wel moedig zijn en sterk in je schoenen staan om bij de zelfgekozen naam te blijven. Hij vindt dat de overheid en/of ambtenaren je niet zouden mogen vertellen hoe je je eigen kind noemt. Veel participanten delen deze mening. Een ouder van de tweede generatie met twee pasgeboren kinderen drukt dit sterk uit:

Ik heb mijn kinderen nog niet ingeschreven bij het Turkse consulaat, maar mocht mij hetzelfde [het afwijzen van de naam] overkomen, dan zou ik mijn kinderen uit principe niet inschrijven. Ik sta sterk achter de namen die mijn man en ik gekozen hebben en mocht dit niet geaccepteerd worden, dan pas ik de namen niet aan; ook als dit betekent dat mijn kinderen dan niet ingeschreven worden.

De Turkse wetgeving lijkt dus zelfs in Nederland nog invloed te hebben op de naamkeuze door Turkse migranten. Overigens zijn de meningen van de participanten verdeeld over de vraag of deze wetgeving als een beperking wordt ervaren. Enerzijds zijn participanten van mening dat buitenlandse namen en/of westerse namen over het algemeen geen namen zijn die Turken mooi vinden, voornamelijk omdat ze niet dezelfde rijke betekenis hebben als Turkse namen. Anderzijds kaarten participanten met een Koerdische achtergrond aan dat zij en/of hun familie deze wetgeving weldegelijk als een beperking hebben ervaren en dat veel personen met een Koerdische achtergrond een andere naam in hun paspoort hebben staan dan hun Koerdische roepnaam vanwege deze wetgeving.

Kijkend naar de verschillende generaties valt het op dat vrijwel alle participanten behorend tot de eerste generatie op de hoogte waren dat er in Turkije restricties waren met

betrekking tot de naamgeving. Veel van hen kennen verhalen waarbij de naamkeuze werd beïnvloed door ambtenaren die de Turkse wetgeving naleefden. Bij de tweede generatie is dit al minder, al zijn veel participanten wel op de hoogte dat er lange tijd restricties golden. Opvallend is dat bij de derde generatie alleen de participanten met een Koerdische achtergrond weten dat er lange tijd restricties met betrekking tot de naamgeving zijn geweest in Turkije. Voor de jongste generatie speelt wetgeving geen enkele rol meer bij de naamkeuze. Over de jaren heen lijkt de invloed van de Turkse cultuur/wetgeving dus sterk te zijn afgenomen.

4.2. Motivatie om een Turkse naam te geven

Dat de invloed van de Turkse cultuur lijkt af te nemen bij jongere generaties Turkse migranten in Nederland bleek al uit het onderzoek van Boeije (2020): de derde generatie lijkt de naamgeving en naamkundige trends in Turkije steeds minder te volgen en geeft steeds vaker een westerse of Nederlandse voornaam aan zijn/haar kind. Desondanks blijven Turkse namen ontzettend populair. Uit de gesprekken met de participanten blijkt dat de verbondenheid met de Turkse cultuur voor veel participanten, ongeacht de generatie waartoe zij behoren, nog zeer sterk is. Door de participanten zijn een veelheid aan redenen genoemd die deze verbondenheid verklaren, die geschaard kunnen worden onder twee overkoepelende factoren: het omarmen van de Turkse cultuur en het verbinden met de Turkse cultuur. Deze zullen in onderstaande paragrafen besproken worden.

4.2.1. Het omarmen en behouden van de Turkse cultuur

Een van de belangrijkste resultaten uit dit onderzoek is dat, met uitzondering van de participanten met een gemengd huwelijk, vrijwel alle participanten een Turkse naam boven een Nederlandse/westerse naam verkiezen. Voor biculturele personen zoals de participanten is het behouden van de twee culturen zeer belangrijk voor hun gevoel van eigenwaarde (Cila & Lalonde, 2018: 56). Veel participanten geven aan dat hun identiteit onlosmakelijk verbonden is met hun naam en dat een Turkse naam daarom belangrijk is voor hen. De uitspraak van een mannelijke participant uit de derde generatie illustreert dit gevoel uitstekend:

Ik vind het belangrijk om een Turkse naam te geven, omdat dat mijn wortels zijn. Als je niet weet waar je vandaan komt, dan weet je ook niet wie je bent.

Het erkennen van de Turkse herkomst van de voorouders en de daarbij geërfde Turkse cultuur is voor veel personen met een Turkse migratieachtergrond belangrijk en een Turkse naam is voor veel participanten daarom een logische keuze. Een vrouwelijke participant van de tweede generatie benoemt dat ze een Nederlandse naam nooit heeft overwogen vanwege haar Turkse achtergrond. Hoewel ze naar eigen zeggen vrij verwesterd is, blijven haar Turkse wortels toch een deel van haar identiteit. Een Turkse voornaam drukt deze identiteit uit. Een Nederlandse

naam zou volgens haar gewoonweg niet kloppen bij de identiteit van het kind. Bovenstaand voorbeeld geeft ook uitdrukking aan de wens van veel ouders om de cultuur en herkomst doorgeven aan hun kinderen. Een aantal ouders benadrukken dat zij het belangrijk vinden dat hun kinderen leren over de cultuur van hun (voor)ouders en zien het als hun taak als ouders om de Turkse cultuur door te geven aan de volgende generatie.

Worstelingen met identiteit en speelden vooral bij gemengde huwelijken en relaties met verschillende etnische achtergronden. Zo vertelt een vrouwelijke participant van de tweede generatie die al een lange tijd samen is met haar man, dat in de beginfase van hun relatie een gemengd huwelijk nog vrij controversieel was. Zij en haar man hebben daarom goed nagedacht over de namen van hun kinderen. De kinderen zouden de, volgens de participant, 'heel typische' Nederlandse achternaam van haar man krijgen. Ze vertelt dat ze wel heeft geworsteld met de identiteit van haar kinderen: "Stel dat ze later geen Turks spreken en ze hebben een Nederlandse voor- en achternaam, dan merk je op geen enkele manier meer de Turkse wortels." Samen met haar man heeft ze daarom besloten dat de kinderen een Turkse voornaam zouden krijgen. Over een Nederlandse naam heeft ze wel nagedacht, maar eigenlijk stond ze daar naar eigen zeggen niet echt voor open. Nederlandse namen spreken haar niet echt aan en daarnaast vindt ze ook dat het niet helemaal past bij de gemengde identiteit van haar kinderen.

Het argument dat de identiteit van kinderen bestaat uit twee verschillende etnische achtergronden met verschillende culturele gebruiken en tradities wordt door vrijwel elke ouder met een gemengd huwelijk genoemd. Interessant is dat de achternaam vaak een rol speelt in de keuze voor een Turkse of juist Nederlandse naam. Alle vrouwelijke participanten geven aan dat de kinderen de Nederlandse achternaam van hun man hebben gekregen en dat zij het belangrijk vonden dat de Turkse wortels in een Turkse voornaam naar voren zouden komen. Bij de mannelijke participanten speelde dit een minder belangrijke rol omdat de kinderen de Turkse achternaam kregen en de Turkse wortels al in de achternaam duidelijk werden. Twee van de drie mannelijke participanten met een gemengd huwelijk gaven aan wel uitdrukking te willen geven aan de gemixte achtergrond van de kinderen en kozen voor een dubbele voornaam: de kinderen kregen zowel een Nederlandse als een Turkse voornaam.

Dubbele namen worden overigens niet alleen gegeven door ouders met een gemengd huwelijk; ook ouders die beide een migratieachtergrond hebben, kiezen voor een dubbele naam. Uit het onderzoek van Boeije (2020) blijkt dat het gebruik van dubbele namen onder ouders met een Turkse migratieachtergrond in Nederland van de eerste naar de tweede generatie is toegenomen. Van het totale aantal kinderen van ouders beide behorende tot de eerste generatie krijgen 23% van de zoons en 16% dochters een dubbele naam. Voor het totale aantal kinderen met ouders beide behorende tot de tweede generatie is dat respectievelijk 54% en 44% (Boeije,

2020). Er worden door de participanten verschillende redenen gegeven voor het geven van een dubbele naam. Allereerst wordt het niet kunnen kiezen tussen verschillende namen genoemd. Sommige ouders hebben verschillende voorkeuren voor een naam en komen er niet uit welke naam hun kind moet krijgen. Als compromis krijgt het kind daarom twee namen. Daarnaast is een van de meest genoemde redenen vernoeming naar familieleden, en dan voornamelijk naar de grootouders of overleden familieleden of vrienden. De ouders hadden in dat geval een andere persoonlijke voorkeur voor een naam dan de naam van degene naar wie ze hun kind wilden vernoemen, maar vonden het wel mooi en/of belangrijk om hun kind te vernoemen. Voor een aantal ouders resulteert dit in het geven van een dubbele (Turkse) naam. Overigens geldt niet automatisch dat als één kind een dubbele naam heeft, dat alle kinderen uit hetzelfde gezin ook een dubbele naam hebben. Zo vertelt een vrouwelijke participant uit de eerste generatie dat haar eerste twee kinderen maar één Turkse voornaam hebben. Haar derde kind, een dochter, heeft een dubbele naam gekregen. Eigenlijk zou zij een enkele Turkse naam krijgen, maar nadat de moeder van de vrouwelijke participant in de achtste maand van de zwangerschap kwam te overlijden, wilde de participant graag dat haar dochter naar haar moeder vernoemd zou worden. Omdat ze de naam die ze in eerste instantie hadden gekozen een ontzettend mooie naam vonden, hebben ze ervoor gekozen om de jongste dochter twee namen te geven, waarbij de naam van de oma als eerste naam gekozen werd.

Een tweede zeer belangrijke reden waarom veel participanten een voorkeur hebben voor een Turkse naam is omdat Turkse namen een rijke, diepe betekenis met zich meedragen. Voor veel participanten geldt dat zij de naam van hun kind in eerste instantie niet hebben gekozen om de betekenis. Vaak hoorden zij een naam die ze mooi vonden en hebben ze gecontroleerd of de naam ook een mooie betekenis had. De betekenis van de naam is namelijk niet altijd direct duidelijk of herleidbaar uit de Turkse taal. Turkse namen komen voornamelijk voort uit de islam, maar er worden ook veel namen uit de natuur gehaald. Zo zijn er veel dierennamen zoals Aslan (leeuw) en Meral⁵(hinde), maar ook namen die te maken hebben met verschijnselen/dingen in de natuur, zoals Yağmur (regen), Deniz (zee), en voor- of achtervoegsels zoals 'gül' (roos) en 'ay' (maan). Vaak zijn deze namen in het Turks zelfstandig naamwoorden. De betekenis van dit soort namen is vaak bekend omdat ze tot het 'standaard vocabulaire' behoren. Bij religieuze namen of oud-Turkse en Ottomaanse namen is dit vaak niet het geval en daarvan moet de betekenis worden opgezocht in de Koran, woordenboeken of op het internet. De diepe betekenis van de Turkse voornaam wordt door veel participanten gemist bij westerse namen (ook al hebben die wel degelijk een voor hun onbekende betekenis), waardoor Nederlandse namen over het algemeen

---

⁵ Een hinde is in het Turks 'maral'. 'Meral' is hiervan afgeleid, maar heeft dezelfde betekenis.

niet overwogen worden. Een van de participanten verduidelijkt het belang van de mooie betekenis als volgt:

De betekenis van de naam is voor Turkse mensen heel belangrijk. Nederlanders vragen bijvoorbeeld bij een pasgeboren baby altijd "ah, hoe heet 'ie?" en reageren dan vaak met "oh, wat een leuke naam!". Als ik mag generaliseren gaat dat bij Turkse mensen heel anders. Zij reageren op de naam niet met "oh, wat een leuke naam", maar met "oh, wat betekent die naam?". Op basis van de betekenis beslissen ze of ze de naam wel of niet mooi vinden. In Turkije worden namen als het ware geproefd: de betekenis motiveert om een naam mooier te vinden.

Een andere vrouwelijke participant vertelt dat de betekenis van de naam heel symbolisch is voor het karakter van haar kind. Toen zij zwanger was van een tweeling bleek na 12-13 weken dat het niet goed ging met één baby en het was maar de vraag of de baby het zou overleven. De bezorgde ouders hielden de buik zoveel mogelijk vast en fluisterden vaak, in het Turks, naar de buik dat de baby moest volhouden. Het werkwoord 'strijden is in het Turks 'diren', wat ook een Turkse meisjesnaam is. Toen bleek dat het de baby met problemen het meisje was vonden de participant en haar man het zeer toepasselijk dat het meisje de naam Diren⁶ zou krijgen, dat dus letterlijk 'volhouder/strijder' betekent. Hun dochter werd uiteindelijk gezond geboren. De betekenis van de naam definieert als het ware het karakter van het kind. Binnen de Turkse cultuur is men er volgens een aantal participanten van overtuigd dat de voornaam veel zegt over het karakter van het kind. Zoals een mooie betekenis positief bij kan dragen aan het karakter van het kind, kan een negatieve of zwaar beladen betekenis de naam ook verzwaren, wat ook invloed zou kunnen hebben op het karakter en leven van het kind. Namen met een zware betekenis zijn over het algemeen religieuze namen. Een vrouwelijke participant uit de tweede generatie verduidelijkt:

De naam van mijn kind is erg mooi maar hoeft voor zijn karakter niet per se positief te zijn, omdat hij zo zwaar is qua betekenis. Ik heb hier wel over nagedacht bij het kiezen van de naam. Mijn zoontje is nu vier en af en toe heeft hij echt flinke huilbuien. Dan twijfel ik soms wel of dat niet door zijn naam komt. Kan hij zijn naam wel dragen of is de naam te zwaar voor hem? Ik weet niet of het daar echt mee te maken heeft, maar ik heb er wel over nagedacht.

4.2.2. Verbinden met de Turkse cultuur

Uit de gesprekken met de participanten blijkt dat er nog een andere belangrijke factor is die ervoor zorgt dat participanten hun kinderen een Turkse naam geven. Zoals eerder beschreven

---

⁶ Fonetische uitspraak: [diren]

vloeien Turkse namen en hun betekenis voornamelijk voort uit de Turkse taal en de islam en zijn ze op deze manier sterk verbonden met de Turkse cultuur. Het geven van een Turkse naam kan een individu als het ware verbinden met zijn (Turkse) familie en/of gemeenschap. Een Turkse naam is als het ware een centraal punt voor de identiteit van het kind en kan bijdragen aan goede relaties binnen de familie en de Turkse gemeenschap. Een uitspraak van een participant uit de derde generatie illustreert dit idee:

Ik vind het leuk dat mijn naam voor andere mensen met Turkse wortels een soort aanknopingspunt is. Ik zie er zelf niet heel erg Turks uit, dus aan mijn uiterlijk is niet te zien dat ik Turkse wortels heb. Maar ik heb al vaker meegemaakt dat ik door mijn naam onverwachts leuke gesprekken kreeg met andere mensen die ook een Turkse achtergrond hadden.

Een andere participant uit de eerste generatie vertelt dat haar zoon twee namen heeft gekregen, die beide met vernoeming te maken hebben. De eerste naam is een vernoeming naar een Turkse soldaat. De man van de participant komt uit een Turkse soldatenfamilie. Soldatenfamilies zijn families waarvan veel mannen uit de familie in het leger dienen als soldaat. Veel zonen in soldatenfamilies worden vernoemd naar soldaten die belangrijk zijn geweest voor de Turkse geschiedenis. Deze traditie wilden de participant en haar man graag voortzetten. De tweede naam van haar zoon is de naam van haar schoonvader. Vernoeming is in de moderne familie van haar man niet gebruikelijk en haar schoonvader zag hun naamkeuze daarom als een enorme eer.

Het gevoel van verbondenheid hoeft niet altijd zo grootschalig te zijn zoals de Turkse migrantengemeenschap in Nederland, maar kan zoals uit hierboven beschreven ook kleinschaliger en persoonlijker zijn door vernoeming naar familieleden. Uit de data blijkt dat een aantal kinderen vernoemd zijn naar (overleden) familieleden, vrienden of inspirerende personen. Onderstaande uitspraak van een participant uit de derde generatie geeft aan dat vernoeming niet alleen samenhangt met cultuur, maar dat ook de band tussen de twee familieleden belangrijk is:

Ik zou mijn toekomstige zoon graag naar mijn vader vernoemen. Ik vind dat een groot teken van respect.

Veel ouders vertelden verhalen over namen die in de familie voorkomen en het belang van het voortzetten van deze tradities. Zo vertelt een vrouwelijke participant uit de tweede generatie dat ze al voordat ze zwanger werd wist dat ze haar kind later Alim wilde noemen. De reden hiervoor is dat Ali een zeer gebruikelijke naam is in haar familie en dat veel neven de naam Ali hebben, of een naam hebben die een variatie is op de naam Ali. Een andere vrouwelijke participant uit de

eerste generatie vertelt dat in haar familie bij de vrouwen twee namen worden gegeven. Haar eigen moeder heette Fatma, haar oma Zeynep en haar overgrootmoeder weer Fatma. Vandaar dat ze voor haar eigen dochter ook voor Fatma heeft gekozen, om zo de traditie in stand te houden. Ze zou het leuk vinden als de traditie wordt voortgezet en een van haar kinderen zijn/haar dochter Zeynep noemt, maar ze wil haar kinderen vrijlaten in hun keuze. Dit is volgens haar ook typisch voor jongere generaties: ze zijn veel zelfstandiger en maken zelfstandig de keuze voor de naam van hun kind; ze laten zich veel minder beïnvloeden door andere familieleden of tradities.

Dit aspect wordt door veel participanten benoemd: vernoeming naar opa of oma was vroeger veel gebruikelijker en belangrijker dan tegenwoordig. Voor veel participanten uit de tweede en derde generatie is vernoeming ook niet belangrijk meer. Een vrouwelijke participant uit de tweede generatie beschrijft dat vernoeming binnen haar familie wel gebruikelijk is, maar dat zij en haar man hebben dit niet hebben overwogen. Volgens haar is de jongere generatie inmiddels vrijer in de naamkeuze; (groot)ouders hebben respect voor de nieuwe ouders en laten hen vrij in de keuze voor een naam. Dit was bij eerdere generaties nog veel minder volgens haar: ze weet dat er Turkse mensen zijn die geen contact meer hebben met hun familie omdat ze een andere naam aan hun kind hebben gegeven dan dat hun familie wenste. Volgens haar ligt dit natuurlijk ook aan de opvoeding die je van je ouders hebt gekregen en de plek waar je opgroeit en woont. Een mannelijke participant uit de eerste generatie is ook van mening dat vernoeming vroeger vaker voorkwam. Dit was volgens hem een echte eer en een manier om de familielijn voort te zetten. Volgens hem zijn oudere generaties meer naar binnen gekeerd wat betreft denkwijze, terwijl jonge generaties als het ware ‘gebroken hebben’ met deze traditie en manier van denken, waardoor vernoeming tegenwoordig minder vaak gebeurt.

4.3. Motivatie om een Nederlandse naam te geven

Het overgrote deel van de participanten zonder gemengd huwelijk geeft aan een Nederlandse naam nooit te hebben overwogen of zelfs een “opportunistische” keuze te vinden. Deze participanten hebben vrijwel allemaal een Turkse naam aan hun kind(eren) gegeven. Toch zijn er onder de participanten ook ouders die voor een dubbele naam hebben gekozen, waarvan één van de twee namen een Nederlandse of westerse naam was. Gelijk aan de motieven om een Turkse naam te kiezen voor het kind, speelt identiteit een belangrijke rol wanneer er gekozen wordt voor een Nederlandse/westerse naam. De twee participanten die gekozen hebben voor een Nederlandse naam voor hun kind hebben beide een gemengd huwelijk. De reden dat de kinderen van beide participanten een Nederlandse en een Turkse naam hebben gekregen, is vanwege de verschillende etnische achtergronden van de ouders. Zo beschrijft één ouder:

We vonden het belangrijk dat de kinderen zowel een Turkse als een Nederlandse naam zouden krijgen. De kinderen hebben door onze verschillende achtergronden als het ware twee culturen in zich. Wat betreft de Nederlandse namen hebben we er op gelet dat het niet om een hele typische Nederlandse naam ging, want dat vonden we niet helemaal passen bij de gemixte etnische achtergrond. De Nederlandse naam moest dus wel een beetje een neutrale of internationale naam zijn.

De andere participant geeft net als de participant van bovenstaande uitspraak aan dat hij en zijn vrouw bewust hebben nagedacht over een dubbele Turkse-Nederlandse naam. Dat de Nederlandse naam als eerste naam gebruikt zou worden, was volgens hem een praktische keuze: de kinderen wonen in Nederland en een Nederlandse naam als eerste naam is daarom praktischer. In de praktijk gebruiken zijn kinderen eigenlijk alleen hun Nederlandse voornaam. Zijn kinderen zijn volgens hem ook volledig geassimileerd en spreken bijvoorbeeld geen Turks.

Uit de data komen verder geen andere motieven naar voren om voor een Nederlandse naam te kiezen. Een aantal participanten die hun kind uiteindelijk een Turkse naam hebben gegeven, geven aan wel over Nederlandse en/of westerse namen te hebben nagedacht, maar om verschillende redenen toch voor een Turkse naam gekozen te hebben. Veel participanten missen bij Nederlandse en westerse namen de betekenis en het gevoel dat volgens hen vastligt in een Turkse naam. Als er een Nederlandse naam zou zijn met een net zo'n mooie betekenis en die hetzelfde gevoel zou geven als een Turkse naam, dan was de Nederlandse naam zeker overwogen, aldus een vrouwelijke participant uit de tweede generatie.

Een andere participant uit de tweede generatie geeft aan weldegelijk over Nederlandse namen te hebben nagedacht, maar uiteindelijk toch voor een Turkse naam te hebben gekozen:

Over Nederlandse namen heb ik wel nagedacht, maar typische Nederlandse namen vielen sowieso af. Maar ik heb wel nagedacht over namen die bijvoorbeeld ook een Nederlandse variant hebben, maar dan blijft de Turkse variant toch eigenlijk favoriet. Ik kan niet echt verklaren waarom [...] misschien omdat ik me dan toch meer Turks dan Nederlands voel.

Dat de participant zich, ondanks dat ze in Nederland geboren is, toch meer Turks dan Nederlands voelt, heeft ervoor gezorgd dat zij uiteindelijk toch eerder voor een Turkse naam dan een Nederlandse naam koos. Het is daarom interessant dat de participanten die hun kinderen een Nederlandse naam hebben gegeven, beide aangeven dat ze voor Turkse begrippen vrij modern zijn (hoogopgeleid, op latere leeftijd zelfstandig naar Nederland gekomen) en weinig waarde hechten aan Turkse tradities. De mate van verbondenheid met de Turkse cultuur, of beter gezegd het gebrek daaraan, kan ook hebben bijgedragen aan het kiezen van een Nederlandse naam voor hun kinderen. Cila en Lalonde (2018) vinden in hun onderzoek naar motivatie voor etnische

naamgeving een correlatie tussen niet-etnische naamgeving en een hoge motivatie om zich aan te passen aan de cultuur van het ontvangende land. Hoewel in dit onderzoek aan de participanten niet expliciet is gevraagd in hoeverre zij zich verbonden voelen met de Turkse en Nederlandse cultuur, lijkt er in het geval van niet-etnische naamgeving inderdaad een verband te zijn met een lage verbondenheid met Turkije op het gebied van cultuur en traditie.

4.4. Etnische naamgeving problematisch?

Verskillende onderzoeken naar etnische naamgeving tonen aan dat personen met een etnische naam negatieve consequenties ervaren door hun etnische naam. Dat de participanten in dit onderzoek vrijwel allemaal een etnische naam hebben gekozen voor hun kinderen, betekent niet dat zij niet hebben nagedacht over mogelijke negatieve gevolgen voor het kind als hij of zij een etnische naam krijgt. Een argument voor etnische naamgeving dat meerdere keren is genoemd, is dat de kinderen hoe dan ook een Turkse achternaam zouden hebben. De achternaam verwijst daardoor altijd naar de migratieachtergrond. Een Nederlandse voornaam zou in dat opzicht geen verschil maken, want ze zullen herkend blijven worden als migrant. Een participant uit de eerste generatie legt uit:

Ik ben zelf Turks en mijn kinderen ook. Zo zullen wij ook altijd herkend worden. Dat is niet per se positief of negatief [...] het is wat het is. Voor Nederlanders blijven wij altijd buitenlanders.

Meerdere participanten vertellen over verschillende keuzes die zij gemaakt hebben om eventuele problemen of vervelende gevolgen die verbonden zijn aan een Turkse naam te voorkomen. Deze zullen in onderstaande paragrafen toegelicht worden.

4.4.1. Spelling en uitspraak

Twee belangrijke factoren die de naamkeuze hebben beïnvloed zijn de spelling en uitspraak van de naam. Net als Nederlandse ouders zonder migratieachtergrond vinden ouders met een Turkse migratieachtergrond het belangrijk dat de naam mooi klinkt (Gerritzen, 1997). Ouders met een migratieachtergrond houden zich vaak echter ook nog bezig met een aspect dat voor ouders zonder migratieachtergrond vaak niet speelt: hoe klinkt een naam in de andere, etnische cultuur in Nederland? Veel participanten hebben de spelling en uitspraak van de Turkse naam in Nederland meegenomen in het naamgevingsproces. Ze vinden het belangrijk dat de naam in zowel de Turkse als de Nederlandse cultuur goed uit te spreken is. Een participant uit een gemengd huwelijk beschrijft hoe zij en haar Nederlandse partner in het naamgevingsproces op de uitspraak hebben gelet:

Ik liet mijn man [Turkse] namen horen die ik mooi vond en hij moest die op zijn beurt ook uitspreken. Op die manier viel meer dan de helft alweer af, omdat de uitspraak in het Nederlands anders was of niet mooi klonk.

Sommigen gingen daarin nog een stapje verder en vonden het belangrijk dat de fonetische uitspraak in het Turks en het Nederlands hetzelfde was. Om deze reden vielen namen als *Cem*⁷ of namen met diakritische tekens voor deze ouders automatisch af. Veel ouders letten er dus op dat de Turkse naam door Nederlanders goed uitgesproken kan worden. Het is daarom interessant dat participanten uit de derde generatie juist ook rekening houden met de eigen uitspraak van de naam door het kind. Een participant uit de derde generatie zonder kinderen beargumenteert:

Mijn Turks is niet zo goed en mijn kinderen zullen waarschijnlijk helemaal geen Turks spreken. Ik vind het stom als mijn kinderen een Turkse naam krijgen, die ze zelf niet goed kunnen uitspreken.

Wat betreft de spellingswijze van Turkse namen geven een aantal participanten aan dat er een aantal namen zijn die zowel een Turkse als een Nederlandse variant hebben. De voorkeur gaat in dat geval altijd uit naar de westerse spellingswijze, omdat dit praktischer is in Nederland. Een aantal participanten geven aan dat hun voornaam door Nederlanders verkeerd wordt uitgesproken. Veel van hen ervaren het als een last om steeds weer te moeten uitleggen dat de naam anders uitgesproken hoort te worden. Om dit soort ongemakken te voorkomen en het kind voor hetzelfde probleem te behoeden, kiezen deze ouders voor de westerse spellingswijze van een naam of simpelweg voor namen waarbij de uitspraak in het Turks en Nederlands gelijk is. Dat door het kiezen voor een westerse spellingswijze de Turkse uitspraak verandert, zoals bij *Ayşe* en *Ayse*⁸, vinden veel participanten zonde, maar het gemak wordt uiteindelijk belangrijker gevonden.

4.4.2. Associaties

Een andere factor die in overweging is genomen is dat de Turkse naam in het Nederlands niet op iets gekst rijmt of een rare associatie heeft in Nederland. De participanten geven enkele voorbeelden: *Ezel* is in Turkije een populaire naam, maar deze naam zou volgens een van de participanten door geen enkele Turkse migrant in Nederland aan zijn/haar kind gegeven worden, omdat dit in Nederland door iedereen geassocieerd wordt met een dier. Een andere participant vond de jongensnaam *Birun* erg mooi, maar deze naam zou volgens haar in Nederland altijd de associatie met 'bier' oproepen. Dit wilde ze haar kind besparen, dus deze naam viel voor haar om deze reden af. Ook populaire Turkse namen als *Aykut* en *Eylül* worden vanwege associaties met geslachtsdelen in het Nederlands door ouders met een migratieachtergrond niet gekozen.

---

⁷ Fonetische uitspraak in het Turks: [d͡zɛm]; in het Nederlands wordt de naam vaak uitgesproken als [sem]

⁸ Fonetische uitspraak van *Ayşe*: [a:ɪʃə], fonetische uitspraak van *Ayse*: [aɪsə]

4.4.3. Plagen, pesten en discriminatie

Een vrouwelijke participant uit de eerste generatie vertelt dat zij vroeger als kind geplaagd werd met 'nep' in haar naam. Ze had hier veel last van en heeft daarom bij haar eigen kind geprobeerd dat te voorkomen door een naam te kiezen die geen aanleiding zou geven voor plagerijen of pesten. Veel participanten geven aan hier bewust mee bezig te zijn geweest tijdens het naamgevingsproces. Een van de participanten uit de derde generatie haalt een interessant verschil tussen de eerste en haar eigen generatie, de derde generatie, aan: ze denkt dat ze anders over naamgeving denkt dan oudere generaties. Volgens haar komt dat omdat oudere generaties veel minder bezig waren met de Nederlandse cultuur. Ze is van mening dat haar generatie veel meer bezig is met hoe de toekomst van het kind bepaald wordt door zijn naam. Ze zou zelf erg opletten dat ze een Turkse naam kiest met een makkelijke uitspraak, omdat ze niet zou willen dat het kind gepest wordt met zijn naam. Toevallig wordt dit door een vrouwelijke participant uit de eerste generatie bevestigd: haar zoon is gepest met zijn naam. Ze had hier bij het kiezen van de naam nooit over nagedacht. Met de kennis die ze nu heeft, had ze deze naam nooit meer gekozen. Over discriminatie heeft ze wel enigszins nagedacht, maar naar eigen zeggen niet goed genoeg.

Maar zeer weinig participanten hebben te maken gehad met discriminatie op basis van hun voornaam. Wel ervaren een aantal participanten dat Turkse namen door Nederlanders als 'lastig' worden ervaren. Een participant uit de tweede generatie vertelt dat zij en haar man bij het naamgevingsproces er op hebben gelet dat de Turkse namen van hun kinderen in Nederland makkelijk uitspreekbaar zijn. Ze vertelt dat zij en haar gezin in een vrij klein dorpje wonen, waar hun Turkse namen, ondanks hun vrij westerse klank, nog steeds als buitenlandse namen worden beschouwd. Ze blijven voor hen daardoor buitenlanders. Dit vindt ze soms wel lastig. Er is geen sprake van discriminatie maar ze merkt dat ze bij oudere mensen vaak haar naam meerdere keren moet herhalen omdat 'ze de naam niet kunnen onthouden'. Opmerkingen van zulke mensen zoals "Als het Hans of Joep was geweest, was het wel wat makkelijker geweest", ervaart zij als erg vervelend, want ze vindt niet dat zij of haar kinderen zulke moeilijke namen hebben. Een andere participant geeft aan dat ze bij het kiezen van een Turkse naam er op gelet hebben dat de Turkse naam niet te stigmatiserend was en dat er bij de kinderen in de klas geen "huh" zou vallen bij de naam. Daarnaast geldt voor sommige participanten dat veel Nederlanders op basis van alleen hun voornaam geen inschatting kunnen maken of ze man of vrouw zijn.

Wel is het belangrijk om te vermelden dat de motieven om negatieve consequenties die verbonden kunnen zijn aan een Turkse naam voor elk individu een andere rol speelt bij de naamkeuze. Waar de ene ouder namen met diakritische tekens of een andere fonetische uitspraak in het Nederlands bewust vermijdt, vindt de andere ouder dat geen reden om een etnische naam niet te geven. Het corrigeren van de naam hoeft volgens deze ouders vaak maar één keer te

gebeuren en daarna speelt het probleem niet meer. Andere ouders zijn vooral trots op de Turkse naam en zien geen problemen in het geven van een etnische naam. De generatie waartoe de ouder behoort lijkt hier een rol bij te spelen.

4.5. Pragmatische overwegingen

Voor veel ouders met een Turkse migratieachtergrond zijn factoren als de betekenis van de naam en de Turkse wortels en identiteit de belangrijkste overwegingen zijn geweest om al dan wel of niet voor een Turkse voornaam te kiezen. Deze factoren zijn onlosmakelijk verbonden met de taal en cultuur van Turkije. Een aantal participanten geeft aan ook andere overwegingen mee te hebben genomen in het naamgevingsproces; dit zijn eerder pragmatische factoren, die los staan van zowel de Nederlandse als Turkse taal en cultuur.

4.5.1. Passende naam

Vrijwel alle participanten geven aan goed over de naam van hun kind te hebben nagedacht. De naam draagt het kind zijn/haar hele leven met zich mee en mag dus niet zomaar een naam zijn. Een enkele participant geeft aan dat er voor de bevalling in eerste instantie was gekozen voor een andere voornaam, maar dat toen het kind geboren was, de ouders de gekozen naam niet bij hun kind vonden passen. Deze kinderen kregen uiteindelijk een andere voornaam die de ouders wel passend vonden.

4.5.2. Match met andere namen

Een andere veel genoemde factor is de match van de voornaam met andere namen. Enerzijds houden sommige ouders bij de keuze van de voornaam rekening met de achternaam. Een vrouwelijke participant uit de tweede generatie legt de keuze voor een moderne Turkse voornaam als volgt uit:

Moderne Turkse namen zijn kort en dit vonden we fijn omdat ons kind ook al een vrij lange achternaam heeft. Omdat de achternaam zo lang is hebben we ook bewust niet voor een dubbele naam gekozen.

Naast de achternaam vinden een aantal ouders het ook belangrijk dat de naam van hun pasgeboren kind matcht met de naam/namen van broertje(s) en zusje(s). Ouders hebben er bijvoorbeeld op gelet dat de namen met dezelfde letter(s) beginnen of eindigen, of overeenkomen wat betreft klank.

5. Discussie

De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat is welke motieven er ten grondslag liggen aan naamgeving door ouders met een Turkse migratieachtergrond. De hoeveelheid factoren die door de participanten is meegenomen in het naamgevingsproces laat zien dat naamgeving een complex proces is. Allereerst kan vastgesteld worden dat ouders met een Turkse migratieachtergrond veel factoren in overweging nemen die ook door Nederlandse ouders zonder migratieachtergrond in overweging worden genomen. Uit het onderzoek van Gerritzen (1997) blijkt dat ouders in Nederland voornamelijk waarde hechten aan hoe leuk of mooi de naam klinkt en of de voornaam matcht met de achternaam en/of de voornamen van broertjes en/of zusjes. Daarnaast speelt in 1997 voor veel Nederlandse ouders ook vernoeming naar familieleden en of bekende personen nog een grote rol. Al deze factoren worden ook door de participanten met een Turkse migratieachtergrond genoemd. Er kan gesteld worden dat veel motieven bij het naamgevingproces grens- en cultuur overstijgend zijn. Wat ouders met een Turkse migratieachtergrond onderscheidt van ouders zonder migratieachtergrond is dat zij ook factoren in overweging nemen die samenhangen met hun eigen biculturele identiteit en/of de biculturele identiteit van hun kind. Uit dit kwalitatieve onderzoek blijkt dat ouders met een Turkse migratieachtergrond een weloverwogen keuze maken om hun kind wel of geen etnische (Turkse) naam te geven. Zoals verwacht houden ze niet alleen rekening met tradities en gewoonten uit de Turkse en Nederlandse cultuur, maar wordt ook nagedacht over hoe de Turkse naam de toekomst van het kind bepaalt in de Nederlandse samenleving. Voornamen die gebruikelijk zijn in zowel Nederland als Turkije en/of Turkse namen die westers klinken worden, zijn om die reden door een groot aantal participanten in overweging genomen tijdens het naamgevingsproces. Dit wordt ook ondersteund door Boeije (2020): wat betreft de meisjesnamen kiezen ouders van kinderen uit de derde generatie zeer vaak voor namen die eindigen op -a. Hoewel ook in Turkije moderne namen steeds vaker op -a eindigen, is dit vooral kenmerkend voor de westerse (Latijnse) naamgeving bij meisjesnamen (Bloothoof & Onland, 2019).

Dit onderzoek laat zien dat ouders met een Turkse migratieachtergrond in elke generatie een voorkeur blijven houden voor een Turkse voornaam. Dit wordt ondersteund door eerder kwantitatief onderzoek naar de Turkse migrantengroep in Nederland: in de tweede generatie krijgt 3% van de kinderen uit die generatie een Europese/westerse naam, bij de derde generatie is dat 5,8% van de kinderen (Boeije, 2020). Wanneer beide ouders een Turkse migratieachtergrond hebben, is voor de meesten een Turkse voornaam niet meer dan een logische keuze. De naam zorgt niet alleen voor verbinding met de Turkse identiteit, maar het is voor de ouders ook een manier om de Turkse taal en cultuur door te geven op de volgende generatie. Dat personen met een Turkse migratieachtergrond trots zijn op hun etnische

achtergrond wordt weerspiegeld in de voornamen die zij aan hun kinderen geven (Boeije, 2020). Om te begrijpen waarom de participanten een Turkse naam boven een Nederlandse naam verkiezen, is kennis van de Turkse cultuur essentieel. Zo heeft de rijke Turkse taal voor vrijwel alle participanten een rol gespeeld in de naamkeuze: Turkse namen hebben vaak een mooie betekenis in de Turkse taal, die door de participanten bij Nederlandse/westerse namen gemist wordt. Ook mag de invloed van religie niet onderschat worden. Een groot aantal participanten hecht waarde aan het voorkomen van de naam in de Koran en kiest daarom voor een Turkse naam. Bovendien zijn ook tradities als vernoeming binnen de Turkse cultuur belangrijk, al blijkt dit vooral voor de oudere generaties een rol te hebben gespeeld in het naamgevingsproces.

Een groot verschil tussen de eerste en laatste twee generaties is dat de invloed van de omgeving bij de eerste generatie veel groter was. Waar in de eerste generatie de naamkeuze een collectieve keuze was waarbij niet alleen de ouders, maar ook familie en religie grote invloed uitoefende op de naamkeuze, is de naamkeuze bij de derde, en soms ook tweede generatie, veel meer een individuele keuze van de ouders en wordt er veel minder belang gehecht aan (religieuze) Turkse tradities. In de derde generatie wordt er ten opzichte van de tweede generatie vaker voor een Europese voornaam gekozen dan voor een Turkse voornaam (Boeije, 2020). Zo krijgt 2,2% van het aantal kinderen waarvan beide ouders tot de eerste generatie behoren een Europese naam, terwijl dit voor kinderen waarvan beide ouders tot de tweede generatie behoren 5,8%. Hoewel dit zowel voor de tweede als derde generatie kinderen om een zeer gering aantal kinderen met een Europese naam gaat, is er weliswaar een langzame toename te zien. De invloed van een gemengd huwelijk mag daarnaast niet worden onderschat. Wanneer de vader een Turkse achtergrond heeft, krijgt 17,6% van de kinderen behorende tot de tweede generatie een Europese naam, terwijl dit voor de derde generatie 26,9% is. Opvallend is dat wanneer de vader een Nederlandse en de moeder een Turkse achtergrond heeft 38,6% van de kinderen behorende tot de tweede generatie een Europese naam krijgen en bij de derde generatie 42,9% is. In al deze verschillende oudersamenstellingen is er bij de derde generatie ten opzichte van de tweede generatie sprake van een toename het aantal kinderen dat een Europese naam krijgt. Dit wijst op een toenemende mate van acculturatie bij de Turkse migrantengroep.

Ondanks de grote variatie in jongens- en vooral meisjesnamen, blijft een groot aantal traditionele Turkse namen zoals *Mehmet*, *Mustafa*, *Yusuf* en *Zeynep* populair onder ouders van de tweede en derde generatie (Boeije, 2020). Deze resultaten zijn op twee verschillende manieren verklaren. Enerzijds speelt vernoeming naar grootouders een rol: hoewel veel participanten uit de tweede en derde generatie aangeven dat zij veel minder waarde hechten aan tradities als vernoeming dan eerdere generaties en dat de keuze voor een naam gezamenlijk met de partner

is gemaakt zonder dat familie invloed heeft uitgeoefend op de naamkeuze, krijgt toch een relatief groot aantal kinderen de naam van hun grootouder. Waar dit bij de eerste generatie vooral een beslissing was die door de grootouders werd opgelegd, is dat bij de tweede en derde generatie niet het geval. Zij worden door hun ouders niet verplicht hun kind naar hen te vernoemen, maar doen dit juist uit respect voor hun (overleden) ouder.

Naast respect kan ook de betekenis van traditionele namen een verklaring bieden voor de aanhoudende populariteit van deze namen. Veel Turkse namen vinden hun oorsprong in de Koran, maar door Mustafa Kemal Atatürk, de voormalig president van Turkije, veranderde de Turkse naamgeving aanzienlijk. Atatürk was een progressieve bestuurder, die veel heeft betekend voor de modernisering van Turkije. Zo deed hij afstand van het Arabisch schrift en voerde hij het Latijnse alfabet in. Daarnaast verplichtte hij Turkse burgers een achternaam te gebruiken, iets wat tot die tijd nog niet gebeurde in Turkije. De modernisering van de Turkse samenleving had ook invloed op de voornaamgeving: naast traditionele voornamen kregen steeds meer kinderen moderne Turkse voornamen. Deze namen vonden geen oorsprong in de Koran, maar bijvoorbeeld in de natuur (zie 4.2.1 voor voorbeelden). Net als in de westerse naamgeving werd er door ouders vooral gelet op hoe leuk en mooi de naam klonk. Waar in de eerste generatie de toplistgen gedomineerd worden door namen die hun oorsprong vinden in de islam (*Mehmet, Ali, Mustafa, Fatma, Ayşe*) zien we bij de derde generatie voornamelijk namen die geen religieuze oorsprong hebben (*Emre, Arda, Deniz, Elif, Aylin, Merve*) (Boeije, 2020). Hoewel nieuwe, moderne Turkse voornamen zeer populair zijn, blijven de islamitische namen ook geliefd. Omdat nieuwere generaties naar eigen zeggen veel belang hechten aan de betekenis van de naam, blijven traditionele namen vanwege hun mooie betekenis populair onder Turkse migranten.

Veel participanten uit de eerste generatie geven aan dat zij en hun ouders naar eigen zeggen minder om de betekenis van de naam geven dan jongere generaties; zij kozen vaak een naam die in de eigen omgeving voorkwam of populair was. Dit waren voornamelijk traditionele namen. Boeije (2020) laat zien dat de toplistgen in de eerste generatie Turkse migranten in Nederland zowel bij de jongensnamen als meisjesnamen worden gedomineerd door vier traditionele voornamen (*Mehmet, Mustafa, Ali, Ahmet; Fatma, Ayşe, Hatice en Emine*). Zoals één van de participanten in dit onderzoek verklaart, was het vroeger lastiger om op een nieuwe of unieke naam te komen, omdat er nog geen computer en internet was; de eigen directe omgeving diende als grootste inspiratiebron. Door toenemende globalisatie en de komst van internet en nieuwe (sociale) media, is het voor Turkse migranten makkelijk om verbonden te blijven met de Turkse cultuur en nieuwe Turkse namen op te doen. Turkse trends op het gebied van naamgeving kunnen op deze manier overgenomen worden in Nederland. Ouders met een Turkse

migratieachtergrond worden bewust al dan niet onbewust beïnvloed door de naamgeving in hun eigen netwerk en moderne (sociale) media. Een voorbeeld is de, onder ouders met een gemengd huwelijk, populaire naam Melisa. Deze van oorsprong Griekse naam werd door de bekende Turkse zangeres Sibel Can in 1994 aan haar pasgeboren dochter gegeven. De naam was toentertijd zeer uniek in Turkije, maar werd, mede door de populariteit van Sibel Can, een grote hype in Turkije. De Nederlandse variant van de naam, Melissa, is onder ouders van de tweede generatie met een gemengd huwelijk (vader Nederlandse achtergrond) ook zeer populair (Boeije, 2020); dat de naam in beide culturen voorkomt heeft hier waarschijnlijk grote invloed op gehad. Wat betreft uitspraak verschillen de namen niet van elkaar; in tegenstelling tot het Nederlands wordt er in het Turks geen gebruik gemaakt van dubbele medeklinkers om de daaraan voorafgaande klinker een korte klank te geven.

Een interessante trend van de afgelopen jaren is dat ouders steeds vaker kiezen voor een unieke naam (Grossman & Varnum, 2015). Uit onderzoek naar Turkse naamgeving in Nederland blijkt dat de meeste traditionele Turkse namen steeds meer aan populariteit verliezen en nieuwe, moderne namen of unieke namen steeds meer worden gegeven (Boeije, 2020). Deze keuze loopt parallel aan de toenemende mate van individualisme in de samenleving (Grossman & Varnum, 2015). Er wordt in jongere generaties eerder gebroken met de tradities en traditionele denkwijze van de oudere generaties en de naamkeuze is in die zin een veel meer een individuele keuze van de ouders. Het is de vraag of het geven van unieke namen echt kenmerkend is voor de jongere generaties; participanten in dit onderzoek die aangaven waarde te hechten aan een unieke naam behoorden tot zowel de eerste als tweede en derde generatie.

Dat kinderen bij een gemengd huwelijk veel vaker een Europese/Nederlandse naam krijgen of een naam krijgen die in beide culturen voorkomt (Boeije, 2020), laat zien dat ouders de voornaam als middel zien om uitdrukking te geven aan de gemixte identiteit van het kind. Vrouwelijke participanten in dit onderzoek gaven aan dat het kind de Nederlandse achternaam van de vader zou krijgen en dat er daarom gekozen werd voor een Turkse voornaam. Dit speelde bij mannelijke participanten geen rol, maar de verschillende achtergronden van de ouders was voor hen wel een reden om de kinderen zowel een Nederlandse als een Turkse naam te geven. De Nederlandse naam is in alle gevallen om praktische redenen gekozen als eerste naam. Boeije (2020) toont dat vooral de herkomst van de vader bepalend lijkt voor het soort naam (Turks, Europees, Nederlands) dat het kind krijgt. Hiervoor wordt in dit onderzoek geen effect gevonden, al kan dat te wijten zijn aan het geringe aantal participanten met een gemengd huwelijk in dit onderzoek.

Een interessant vraag die door Cila en Lalonde (2018) wordt gesteld, is welke invloed het hebben van een niet-etnische naam (in het kader van dit onderzoek: een Nederlandse naam)

heeft op de mate waarin een persoon met een migratieachtergrond zich verbonden voelt met de etnische gemeenschap. Thompson (2006) stelt bijvoorbeeld dat voornamen door leden binnen en buiten de gemeenschap kunnen worden gebruikt om te beoordelen of iemand een daadwerkelijk tot die gemeenschap behoort. Naamgeving kan in dat opzicht fungeren als een tweesnijdend zwaard: hoewel een naam die gebruikelijk is in de ontvangende samenleving een bicultureel individu meer geaccepteerd doet voelen in de ontvangende samenleving, kan diezelfde naam ervoor zorgen dat men zich minder verbonden voelt met de etnische gemeenschap en hij/zij minder wordt geaccepteerd door personen binnen deze gemeenschap (Cila & Lalonde, 2018: 80). De mate van verbondenheid met beide culturen is in dit onderzoek onderbelicht gebleven, maar zou een verklaring kunnen bieden voor de sterke voorkeur voor etnische naamgeving.

De voorkeur voor etnische naamgeving kan ook samenhangen met de opvoeding en de geboorteplaats in Turkije. Een aantal participanten geeft aan dat de Turkse migrantengemeenschap in Nederland geen representatieve weerspiegeling is van de Turkse bevolking. Veel Turkse migranten kwamen in de jaren '60 en '70 naar Nederland als gastarbeider en hadden in Turkije een lage tot gemiddelde sociaaleconomische status. Maar een gering aantal Turkse migranten zijn hoogopgeleid en bijvoorbeeld om politieke redenen naar Nederland geëmigreerd. Uit onderzoek van Bloothoof en Onland (2011) blijkt dat er in Nederland een verband bestaat tussen de opvoeding van de ouders en het soort naam dat het kind krijgt: conservatieve, religieuze ouders geven de voorkeur aan een traditionele naam, terwijl moderne ouders met een hogere sociaaleconomische status en educatie een voorkeur hadden voor moderne, kortere Nederlandse namen. Het is daarom interessant dat de participanten die naar eigen zeggen hoogopgeleid zijn of een moderne opvoeding hebben gehad, zeggen dat ze zich niet sterk verbonden voelen met de Turkse cultuur en tradities en zij ook geen enorme waarde aan een Turkse naam hechten. De voorkeur voor Turkse namen wordt bij hen vooral bepaald door de betekenis van de naam in het Turks. Dat hoger opgeleide ouders met een Turkse migratieachtergrond minder waarde hechten aan de Turkse cultuur is interessant, omdat het in contrast staat met de resultaten uit het onderzoek van Bloothoof en Onland (2011). Zij tonen aan dat hoogopgeleide Nederlandse ouders hun eigen (Nederlandse) cultuur juist wel omarmen. Het is mogelijk dat hoogopgeleide ouders met een Turkse migratieachtergrond de overweging hebben dat het, gezien de mogelijke negatieve gevolgen van het hebben van een Turkse naam, voor de toekomst van hun kinderen van belang is om de Turkse identiteit minder sterk in de voornaam te weerspiegelen. Bovendien kan ook religie bij de opvoeding nog sterke invloed uitoefenen op het naamgevingsproces: een aantal participanten die zelf een vrij traditionele, religieuze opvoeding hebben genoten geven aan dat zij het belangrijk vinden dat de naam van hun kind voorkomt in de Koran. Het is voor nader

onderzoek daarom interessant om te onderzoeken in hoeverre de sociaaleconomische status, de opvoeding en de geboorteplaats van de ouder invloed heeft op de naamkeuze voor zijn/haar kind.

Naast deze factoren is een belangrijk resultaat uit dit onderzoek dat ook de generatie waartoe de ouder behoort invloed heeft op de naamkeuze. Waar Gerritzen (2001) concludeerde dat ouders met een Turkse migratieachtergrond behorende tot de eerste en tweede generatie een sterke verbondenheid met de Turkse cultuur blijven voelen en voornamelijk Turkse namen te kiezen, toont dit onderzoek aan dat er bij de derde generatie ouders weliswaar langzaam maar zeker sprake is van een culturele verbreding; in die zin dat de ouders zichzelf als bicultureel beschouwen en dat zij zowel waarde hechten aan het bijbrengen van de Turkse als van de Nederlandse cultuur aan hun kinderen. De voorkeur voor een Turkse voornaam blijft bestaan, maar Nederlandse en/of westerse namen worden zeker overwogen en vooral wanneer er sprake is van een gemengd huwelijk, ook steeds vaker gegeven (Boeije, 2020). Enerzijds kan de oorzaak gevonden worden in de toenemende mate van individualisering binnen de Nederlandse samenleving: jongere generaties hechten, ongeacht migratieachtergrond, minder waarde aan tradities. Naamgevingstradities zoals vernoeming worden minder belangrijk gevonden, waardoor er vaker voor een moderne naam wordt gekozen. Anderzijds kan de oorzaak ook worden gevonden in de minder directe verbondenheid met de Turkse cultuur. Veel participanten uit de derde generatie geven aan dat zij wel zijn opgegroeid met de Turkse cultuur, maar dat het Turks bijvoorbeeld niet thuis gesproken wordt. Daarnaast blijkt uit onderzoek van Szapocznik, Kurtines en Fernandez (1980) dat kinderen uit migrantenfamilies sneller 'accultureren' dan hun ouders. Beide factoren kunnen invloed hebben op de voornamen die zij overwegen en mooi vinden in het naamgevingsproces.

Tenslotte is het belangrijk om de (praktische) implicaties van dit onderzoek te belichten. In mijn optiek draagt kennis over andere culturen en tradities in het algemeen bij aan een beter inzicht in de verschillen tussen de eigen cultuur en andere, nieuwe culturen. De voornaamgeving, en dan specifiek de verschillende beweegredenen die bij ouders met een migratieachtergrond ten grondslag liggen aan de naamkeuze kan bijdragen aan het begrip tussen verschillende groepen en generaties in de samenleving. In de praktijk betekent dat bijvoorbeeld dat vooroordelen op basis van de (etnische) voor- of achternaam bij sollicitaties verminderd zouden kunnen worden of zelfs verdwijnen. Vooral in een samenleving waarin mensen met diverse etnische, culturele achtergronden dagelijks met elkaar te maken hebben, kunnen onderzoeken als deze daaraan een positieve bijdrage leveren.

6. Conclusie

Het doel van dit onderzoek was om een antwoord te vinden op de vraag welke verschillende motieven bij ouders met een Turkse migratieachtergrond ten grondslag liggen aan de keuze voor een voornaam voor hun kind. Door middel van kwalitatief onderzoek in de vorm van semigestructureerde interviews met personen met een Turkse migratieachtergrond zijn deze motieven in beeld gebracht. De resultaten laten zien dat de naamkeuze en voorkeur voor een naam bij biculturele ouders zowel door pragmatische motieven als door motieven met betrekking tot de Turkse identiteit en migratieachtergrond worden beïnvloed. Dit onderzoek toont aan dat ouders met een Turkse migratieachtergrond een sterke voorkeur hebben voor Turkse voornamen: Nederlandse en/of westerse voornamen zijn door veel participanten niet overwogen in het naamgevingsproces. De voorkeur voor een etnische (Turkse) naam wordt benadrukt door verschillende factoren zoals het omarmen van de Turkse identiteit, taal en cultuur en tradities en de rol die een Turkse naam speelt bij het gevoel van verbondenheid met Turkse familie en de Turkse gemeenschap. De sterke emotionele verbondenheid met de Turkse taal, cultuur en tradities zorgt ervoor dat ouders met een Turkse migratieachtergrond minder snel geneigd zijn een Nederlandse/westerse naam te geven aan hun kind.

Opvallend is dat de verscheidenheid aan motieven die voor een Turkse naam gegeven worden veel groter is dan het aantal motieven voor een Nederlandse/westerse naam. Hoewel de meeste participanten aangaven een naam te hebben gekozen die ze mooi vonden wat betreft betekenis en/of klank, vonden veel van hen het ook belangrijk een naam te kiezen die symbool staat voor de etnische achtergrond van het kind. Vooral voor ouders met een gemengd huwelijk was het belangrijk dat zowel de Turkse als de Nederlandse achtergrond weerspiegeld werden in de voor- en/of achternaam. De motivatie om wel voor een Nederlandse/westerse naam te kiezen is dus enerzijds verbonden met de gemixte identiteit van kinderen uit een gemengd huwelijk. Anderzijds werd er vanuit pragmatisch en praktisch oogpunt gekozen voor een Nederlandse of westers klinkende naam. Het voorkomen van vooroordelen, pesten en discriminatie op basis van de etnische voornaam was voor ouders met een Turkse migratieachtergrond een van de belangrijkste motieven.

Enkele participanten geven aan dat het vroeger in Turkije gebruikelijk was dat de grootouders grote invloed uitoefenden op de naamgeving, of zelfs de naam van hun toekomstige kleinkind bepaalden. Waar het naamgevingsproces bij de eerste generatie veel meer beïnvloed werd door religie en tradities zoals vernoeming, is het naamgevingsproces bij de tweede en derde generatie vooral een individualistische keuze die gezamenlijk met de partner gemaakt wordt maar soms blijkt dat de invloed van de ene ouder groter is dan van de andere ouder. Deze individualistische keuze loopt parallel aan de toenemende mate van individualisering in de

samenleving, maar kan ook geïnterpreteerd worden in het licht van een toenemende mate van acculturatie bij latere generaties.

Het grote aantal verschillende factoren die, naast de persoonlijke voorkeur invloed uitoefenen op het naamgevingsproces, laat zien dat naamgeving een complex proces is. Kwantitatief onderzoek naar naamgeving kan een belangrijke indicator zijn voor maatschappelijke veranderingen, maar om de naamgeving volledig te kunnen duiden is het essentieel om ouders ook te vragen naar het naamgevingsproces bij de voornamen voor hun kinderen. Dit onderzoek laat zien dat er een grote verscheidenheid aan motieven ten grondslag liggen aan de naam die ouders met een migratieachtergrond uiteindelijk kiezen. Daarbij is het belangrijk te vermelden dat het naamgevingsproces zeer persoonlijk is en dat elke ouder belang hecht aan andere factoren; het is daarom lastig om de resultaten uit dit onderzoek te generaliseren. Desalniettemin geeft het huidige onderzoek naar naamgeving een mooi beeld van de bewuste en onbewuste keuzes die (biculturele) ouders met een Turkse migratieachtergrond maken om via de namen van hun kinderen uitdrukking te geven aan hun ideeën over tradities, familiebanden, etnische achtergrond, religieuze overtuiging, esthetische voorkeuren en andere culturele aspecten.

Literatuur

- Artikel 4 Burgerlijk Wetboek 1 (1 januari 2020). Geraadpleegd via <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0002656&boek=1&titeldeel=2&artikel=4&z=2020-01-01&g=2020-01-01>
- Bayır, D. (2013). *Minorities and nationalism in Turkish law*. Farnham: Ashgate
- Becker, B. (2009). Immigrants' emotional identification with the host society: The example of Turkish parents' naming practices in Germany. *Ethnicities*, 9, 200–225.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46, 5–68
- Bieritz, K. H. (1991). *Das Kirchenjahr: Feste, Gedenk- und Feiertage in Geschichte und Gegenwart*. München: Beck.
- Bloothoof, G., & Onland, D. (2011). Socioeconomic determinants of first names. *Names*, 59(1), 25-41.
- Bloothoof, G., & Onland, D. (2019, 24 december). *Van Geesjen tot Evi: twee eeuwen suffixen in meisjesnamen*. Geraadpleegd via <https://www.neerlandistiek.nl/2019/12/suffixen-in-meisjesnamen/>
- Boeije, L. (2020). *Van Mehmet tot Dennis. Een kwantitatief onderzoek naar naamgeving in Nederland door Turkse migranten en kinderen van ouders met een Turkse migratieachtergrond*. Universiteit Utrecht. [Stageonderzoeksverslag]
- Borg, M. ter, & Bisschop, K. (2008). *Koran en bijbel in verhalen*. Houten: Unieboek | Het Spectrum.
- Broeders, D., Kremer, M., & Meurs, P. (2008). Identificatie met Nederland. *Migrantenstudies*, 3, 164-169
- Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, 21 november). Wie zijn de derde generatie? Geraadpleegd via <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/47/wie-zijn-de-derde-generatie->
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019, 1 september). *Religieuze betrokkenheid; persoonskenmerken*. Geraadpleegd via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82904NED/table?fromstatweb>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020, 1 april). *Hoeveel mensen met een migratieachtergrond wonen in Nederland?* Geraadpleegd via <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoeveel-mensen-met-een-migratieachtergrond-wonen-in-nederland->
- Cila, J. (2018). *Culture and Baby-Naming in a Multicultural World: Identity and Pragmatic Motivations Predict Choices and Preferences of Baby Names Among Bicultural Individuals* [dissertatie]. Toronto: York University.
- Duyvendak, J. W. (2004). De individualisering van de samenleving en de toekomst van de sociologie. *Sociologische gids*, 51(4), 495-506.

- Edwards, R., & Caballero, C. (2008). What's in a name? An exploration of the significance of personal naming of 'mixed' children for parents from different racial, ethnic and faith backgrounds. *The Sociological Review*, 56(1), 39-60.
- Gerhards, J., & Hans, S. (2009). From Hasan to Herbert: Name-giving patterns of immigrant parents between acculturation and ethnic maintenance. *American Journal of Sociology*, 114, 1102-1128.
- Gerritzen, D. (1997). Motieven bij de keuze van voornamen. *Naamkunde*, 29(3-4), 119-143.
- Gerritzen, D. (2002). Voornamen van Marokkaanse en Turkse kinderen: is er sprake van integratie? In H. Bennis, G. Extra, & P. Muysken (Eds.), *Een buurt in beweging. Talen en Culturen in het Utrechtse Lombok en Transvaal* (pp. 119-132). Amsterdam: Het Spinhuis/IISG.
- Grethlein, C. (1994). Name/Namengebung-IV. Kirchengeschichtlich. In G. Müller (Ed.), *Theologische Realenzyklopädie* (pp. 754-758). Berlin/New York: De Gruyter.
- Grossmann, I., & Varnum, M. E. W. (2015). Social structure, infectious diseases, disasters, secularism and cultural change in America. *Psychological Science*, 26, 311-324.
- Khosravi, S. (2012). White masks/Muslim names: Immigrants and name-changing in Sweden. *Race & Class*, 53, 65-80.
- Meer van der, M. (2016, 26 januari). *Geweigerde voornamen: deze namen mag je je kind niet geven*. Geraadpleegd via <https://www.vernoeming.nl/geweigerde-voornamen>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2019, 9 december). *Waar moet ik aan denken als ik de voornaam voor mijn kind kies?* Geraadpleegd via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aangifte-geboorte-en-naamkeuze-kind/vraag-en-antwoord/voornaam-kind-kiezen>
- Nauck, B. (2001). Intercultural Contact and Intergenerational Transmission in Immigrant Families. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(2), 159-173.
- NOS. (2020, 20 maart). *Dankbaar Syrisch stel noemt baby Willem-Alexander*. <https://nos.nl/artikel/2327805-dankbaar-syrisch-stel-noemt-baby-willem-alexander.html>
- Prins, K. S. (1996). *Van 'gastarbeider' tot 'Nederlander': adaptatie van Marokkanen en Turken in Nederland*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen. [Doctoraal dissertatie]
- Sociale Verzekeringsbank. (2019a). *Jongensnamen op populariteit | Kindernamen | SVB*. https://www.svbkindernamen.nl/int/nl/kindernamen/wizard/zoeknaam/jongensnamen/jongens_populariteit.html
- Sociale Verzekeringsbank. (2019b). *Meisjesnamen op populariteit | Kindernamen | SVB*. https://www.svbkindernamen.nl/int/nl/kindernamen/wizard/zoeknaam/meisjesnamen/meisjes_populariteit.html
- Sue, C. A., & Telles, E. E. (2007). Assimilation and gender in naming. *American Journal of Sociology*, 112(5), 1383-1415.

- Szapocznik, J., Kurtines, W. M., & Fernandez, T. (1980). Bicultural involvement and adjustment in Hispanic-American youths. *International Journal of Intercultural Relations*, 4, 353–365.
- Van der Velden, F. J. A., & Ibili, F. (Eds.) (2010). *Nederlandse vertaling Turks Burgerlijk Wetboek*. Deventer: Kluwer.
- Wet nr. 1353 Turks Burgerlijk Wetboek (1 november 1928). *Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun*. Geraadpleegd via <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1353.pdf>
- Wet nr. 1587 Turks Burgerlijk Wetboek (5 mei 1972). *Nüfus Kanunu*. (Nietig verklaard).
- Wet nr. 4928 Turks Burgerlijk Wetboek (15 juli 2003). *Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunu*. Geraadpleegd via https://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/user_upload/Kanunlar/4928.pdf
- Wet nr. 5490 Turks Burgerlijk Wetboek (25 april 2006) *Nüfus Hizmetleri Kanunu*. Geraadpleegd via <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5490.pdf>

Bijlage 1: Vragenlijst

Algemeen
Wat is uw voornaam?
In welk jaar bent u geboren?
In welk land bent u geboren?
Zijn uw ouders in Nederland geboren?
Wanneer bent u naar Nederland gekomen / wanneer zijn uw ouders naar Nederland gekomen / wanneer zijn uw (over)grootouders naar Nederland gekomen?
Is uw partner / de vader of moeder van uw kinderen in Nederland geboren?
Naam eigen kind(eren)
Welke voornaam heeft/hebben uw kind(eren)?
Waarom heeft/hebben uw kind(eren) deze naam gekregen?
Was er nog iets anders dat de keuze voor deze naam beïnvloedde?
Twijfelde u tussen verschillende namen?
Zo ja, tussen welke namen twijfelde u?
Waren dit Turkse of Nederlandse namen?
Waarom verkiest u het ene type naam boven het andere?
Rol van de partner
Wie was/waren er betrokken bij de keuze voor de naam?
Was deze naam bij zowel u als uw partner favoriet of heeft de voorkeur van één van jullie beiden zwaarder gewogen dan die van u/uw partner?
Indien het kind een naam heeft die zowel in Nederland als Turkije voorkomt: Heeft u bewust gekozen voor de Turkse/Nederlandse spellingswijze van de naam van uw kind?
Zo ja, wat gaf de doorslag voor de Turkse/Nederlandse variant?
Was dat uw keus of die van uw partner, of een gezamenlijke keus?
Familie
Hoe belangrijk was het voor u om een naam te kiezen die verbonden is aan de cultuur uit uw herkomstland/het herkomstland van uw (groot)ouders?
Heeft vernoeming naar familieleden een rol gespeeld bij de keuze voor de naam van uw kind? Zo ja, naar wie is het kind vernoemd?
Bent u zelf vernoemd naar een familielid?
Denken u en uw omgeving hetzelfde over naamgeving als uw ouders en (over)grootouders?
Turkse naamwet

Turkije heeft lange tijd een aantal restricties gehad met betrekking tot de naam die aan het kind gegeven mocht worden. Zo moest de naam bijvoorbeeld binnen de Turkse cultuur passen, waren buitenlandse namen verboden en mocht de naam het kind niet belachelijk maken. Was u op de hoogte van deze wet?
Zo ja, heeft deze wet invloed gehad op uw naamkeuze?
Bent u op de hoogte of de Turkse naamwet invloed heeft gehad op de naamkeuze bij uw ouders of (over)grootouders?
Zo ja, weet u of deze naamwet als een beperking werd ervaren?
Religie
In hoeverre heeft uw geloofsovertuiging een rol gespeeld bij uw keuze voor de naam voor uw kind?
Discriminatie
In hoeverre heeft u rekening gehouden met mogelijke discriminatie bij de naamgeving van uw kind?
Heeft u of uw kind wel eens te maken gehad met discriminatie op basis van uw voornaam?
Trends
Op welke manier krijgt u de Turkse naamgeving mee in Nederland? (Denk aan nieuwe moderne namen/ namen die in Turkije populair zijn)

Bijlage 2: Codeboom transcripten

In totaal zijn er 24 interviews afgenomen en gecodeerd. Belangrijke aspecten uit het interview hebben een ‘code’ gekregen en zijn daarna toebedeeld aan een overkoepelende categorie. De aantallen in de kolom ‘speelt rol’ geeft aan in hoeveel interviews de participant aangaf bewust wel of niet met een bepaalde factor rekening te hebben gehouden in het naamgevingsproces. De kolom ‘genoemd’ staat voor het aantal uitspraken en/of zinnen dat binnen het totale aantal interviews gecodeerd is. Een enkel interview kan meerdere interessante uitspraken over een bepaalde code bevatten, daarom kan het aantal ‘genoemd’ hoger zijn dan het aantal interviews (‘speelt rol’).

Categorie	Speelt rol	Genoemd	Behandeld in §
Behouden en doorgeven van Turkse taal en cultuur			
Betekenis van de naam	19	33	4.1.1.; 4.1.2.3.; 4.1.2.4.; 4.2.1.; 4.2.2.
Dubbele voornaam	12	15	4.1.2.1.; 4.2.1.
Eer (voor familie om naam te mogen verzinnen)	1	1	-
Etymologie van Turkse namen	6	10	4.2.1.; 4.2.2.; 5.
Invloed van generatie	19	24	4.1.1.; 4.1.2.; 4.2.1.; 4.2.2.
Identiteit tonen	7	9	4.2.1.; 4.2.2.
Turkse wortels	12	12	4.1.2.; 4.2.1.; 4.2.2.;
Verbinding met Turkse cultuur	8	8	4.1.2.; 4.2.1.; 4.2.2.
De invloed van de opvoeding	5	5	4.1.2.1.; 4.2.2.; 5.
Traditie	7	7	4.1.2.1.; 4.1.2.4. 4.2.1.; 4.2.2.
Traditionele naam	7	9	4.1.1.; 4.1.2.
Invloed Turkse cultuur	14	19	4.1.2.; 4.2.1.; 4.2.2.
Voorkeur voor een Turkse naam	17	20	4.1.1.; 4.1.2.; 4.2.1.; 4.2.2.
Turkse taal	3	3	4.2.1.; 4.2.2.
Vernoeming	23	32	4.1.2.; 4.2.1.; 4.2.2.
Verspreiding van nieuwe Turkse namen	13	13	4.1.2.2.

Turkse serie	3	3	4.1.2.2.
Betrokkenheid naamkeuze			
Dominantie ouders	10	14	4.1.1.; 4.1.2.
Gender ouder	4	4	4.1.1.; 4.1.2.1.
Geen beslissing kunnen maken	2	2	-
Gemengd huwelijk	2	2	4.1.1.; 4.1.2.1.
Gevoel bij namen	9	13	4.2.1.; 4.2.2.; 4.3.
Spijt van naamkeuze	1	1	4.1.2.1.
Inspiratie	12	14	4.1.2.2.; 4.1.2.3.
Invloed familie	11	15	4.1.2.1.
Invloed religie	12	18	4.1.2.3.; 4.2.1.; 4.2.2.
Voorkomen van naam in de Koran	8	8	4.1.2.3.; 4.2.1.
Turkse wetgeving	15	16	4.1.2.4.
Koerdische namen	4	4	4.1.2.4.
Kiezen van een Nederlandse naam			
Dubbele voornaam	12	15	4.3
Gemengd huwelijk	2	2	4.3
Moderne namen	8	11	4.1.2.2.; 4.2.2.; 4.3
Nederlandse naam	18	21	4.1.1.; 4.1.2.1.; 4.2.1.; 4.3.
Invloed Nederlandse westerse cultuur	4	4	4.3
Praktisch in Nederland	2	2	4.3; 4.4.1.
Match van naam met het uiterlijk	2	2	4.2.2.; 4.3
Westerse namen	8	8	4.1.2.4.; 4.2.1.; 4.3
Overige factoren			
Karakter	7	10	4.2.1.
Klank	10	11	4.4.1.; 4.4.3.; 4.5.2.
Korte naam	5	5	4.5.2.
Match met andere naam	6	9	4.5.2.
Populaireit	1	1	4.1.2.2.
Unieke naam	7	8	4.1.2.2.; 5.

Match voornaam-achternaam	6	8	4.2.1.; 4.4.; 4.5.2.
Problemen bij etnische naamgeving			
Diakritische tekens	7	7	4.4.1.; 4.4.3.
Discriminatie	21	22	4.4.3.
Migrant	3	4	4.4.; 4.4.2.
Nederlandse associatie	10	11	4.4.2.
Plagen en pesten	6	6	4.4.3.
Spelling	2	2	4.4.1.
Uitspraak	10	16	4.4.1.; 4.4.3.
Uitspraak beide culturen	14	19	4.4.1.; 4.4.3.
Verkeerde uitspraak	14	14	4.4.1.; 4.4.3.